

**ОПШТИ ЗАКОН
О НАРОДНИМ ОДБОРИМА**

ИЗДАЊЕ „СЛУЖБЕНОГ ЛИСТА ФНРЈ“

**ЗБИРКА ЗАКОНА
ФНРЈ**

БР. 30

ИЗДАЊЕ „СЛУЖБЕНОГ ЛИСТА ФНРЈ“

**ОПШТИ ЗАКОН
О НАРОДНИМ ОДБОРИМА**

1949

У циљу даљег учвршћивања и развоја народних одбора као органа власти државе радног народа, које су радне масе Југославије на челу са радничком класом створиле и изграђивале у Народно-ослободилачком рату и Народној револуцији;

у циљу даље изградње Федеративне Народне Републике Југославије као социјалистичке државе;

у циљу да се обезбеди најшире непосредно учешће народних маса у вршењу власти и да се тиме народне масе, које су вековима биле искључене из власти и подвргнуте експлоататорским класама, науче да управљају државом;

у циљу обезбеђења начела јединства власти и самоуправности на свим степенима државне изградње;

у циљу оспособљавања народних одбора да, у складу с карактером насеља и привреде на свом подручју, што потпуније решавају све послове привредне, социјалне и културне изградње свог подручја;

у циљу обезбеђења јединственог остваривања демократских начела у устројству и раду ло-

калних органа државне власти у свима народним републикама Федеративне Народне Републике Југославије,

Народна скупштина ФНРЈ доноси

ОПШТИ ЗАКОН О НАРОДНИМ ОДБОРИМА*

ПРВИ ДЕО

ОСНОВНА НАЧЕЛА

А. Опште одредбе

Члан 1

Народни одбори јесу локални органи државне власти у административно-територијалним јединицама: местима, градовима, градским реонима и насељима, срезовима и областима.

Народни одбори јесу претставнички органи које бирају становници административно-територијалних јединица на основу општег, једнаког и непосредног изборног права, путем тајног гласања.

Општи закон о народним одборима од 25 маја 1946 године измењен је законом о изменама и допунама који је Народна скупштина ФНРЈ донела на свом VII редовном заседању 28 маја 1949 године. Овде је дат пречишћен текст новог закона који је проглашен Указом Президијума Народне скупштине ФНРЈ У. бр. 585 („Службени лист ФНРЈ” бр. 49/49)

Члан 2

Подела народних република на административно-територијалне јединице и одређивање подручја административно-територијалних јединица врши се законом народне републике.

Члан 3

Народни одбори руководе привредном, социјалном и културном изградњом свог подручја.

Народни одбори, поред права која као локални органи државне власти имају и према привредним предузећима и установама републичког и општедржавног значаја на свом подручју, врше сагласно прописима закона и надзор над стањем тих предузећа и установа.

Народни одбори имају право да претресају питања из надлежности виших државних органа и да им подносе своје предлоге.

Члан 4

Народни одбори врше послове из своје надлежности непосредно или преко својих извршних одбора и њима подређених органа управе.

Члан 5

Народни одбори врше власт и доносе опште прописе у оквиру права и дужности, утврђених Уставом ФНРЈ, уставом народне републике, законима ФНРЈ, законима народне републике и општим прописима виших државних органа.

Извршни одбори и остали органи народних одбора врше послове из своје надлежности на основу устава, закона, прописа виших државних органа, статута и других прописа народног одбора.

Члан 6

Народни одбори обавезни су да се у извршавању општих и локалних задатака ослањају на иницијативу и учешће народних маса и на организације радног народа.

Члан 7

Народни одбори и одборници одговарају за свој рад бирачима. Бирачи могу опозвати сваког одборника.

Члан 8

Народни одбори имају статут о свом делокругу, организацији и раду.

Народни одбори доносе статут сами и подносе га на потврду обласном народном одбору. Статут обласног народног одбора потврђује президијум народне скупштине народне републике.

Члан 9

Односи између виших и нижих народних одбора, као и између народних одбора и других виших органа државне власти и државне управе оснивају се на правима и дужностима одређеним у Уставу ФНРЈ, уставу народне републике, законима ФНРЈ и законима народне републике.

Члан 10

Народни одбори јесу највиши органи државне власти у административно-територијалним јединицама, у оквиру права и дужности која су им утврђена уставом и законима и руководе свим органима државне управе на свом подручју. Савезни и републички органи државне власти и државне управе остварују задатке из своје надлежности преко народних одбора, односно преко њихових извршних одбора, а непосредно управљају само одређеним установама и предузећима општедржавног и републичког значаја.

Поред народних одбора као претставничких органа власти не могу у административно-територијалним јединицама постојати други органи државне власти.

Само уредбом Владе ФНРЈ могу се за послове општесавезних министарстава, за послове општесавезне надлежности Министарства унутрашњих послова ФНРЈ и за послове служби општесавезног значаја оснивати њихови органи при среским, градским, реонским и обласним народним одборима, непосредно подређени тим министарствима, односно службама, а само законом могу се при овим народним одборима оснивати органи републичких министарстава непосредно подређени тим министарствима.

Б. Народни одбори и њихова подручја

Члан 11

У месту (селу, радничком насељу, варошици, трговишту и сличном насељу) образује се народни одбор места.

Изузетно за два или више мањих села (насеља) може се образовати један месни одбор.

Члан 12

У граду се образује народни одбор града.

Поједини градови могу бити издвојени из састава среза.

Који ће град бити у саставу среза а који издвојен из састава среза одређује закон републике.

Главни градови народних република не улазе у састав области.

Члан 13

У великом граду који се дели на реоне образује се за подручје сваког реона народни одбор реона.

У граду који на свом подручју има издвојено градско насеље образује се народни одбор насеља.

Члан 14

У срезу се образује народни одбор среза.

Срез обухвата више места и градова који чине целину првенствено у економском погледу.

Члан 15

У области се образује народни одбор области.

Област обухвата више срезова и градова који чине целину првенствено у економском погледу.

Члан 16

Свако земљиште налази се на подручју једног места или града.

В. Економска основа народних одбора

Члан 17

Народни одбори имају право управљања општенародном имовином локалног (месног; градског, среског, обласног) значаја и могу је користити и располагати њом под условима и у границама који су одређени законом.

Члан 18

Народни одбор доноси свој привредни план и буџет.

Члан 19

Месни, односно, градски народни одбор има право управљања зградама и земљиштима у државној својини на свом подручју. Други државни органи имају право управљања зградама и земљиштима само кад им је то право дато на основу посебних прописа.

Члан 20

Народни одбор има право да, сагласно прописима закона, за своје потребе одређује локалне дажбине и да њима располаже.

Члан 21

Само президијум народне скупштине народне републике може, на предлог владе народне републике, поједина предузећа и установе градског и среског значаја одредити за предузећа, односно установе обласног или републичког значаја.

Обласни народни одбор може предузеће или установу месног значаја, по саслушању месног народног одбора, односно народног одбора града у саставу среза под чијим је управљањем то предузеће или установа, одредити за предузеће или установу среског значаја.

Члан 22

Право управљања појединим предузећем или установом, као и другим предметима општенародне имовине, може се пренети са једног на други народни одбор истог степена њиховим споразумом уз одобрење непосредно вишег државног органа. Ако се споразум не може постићи, пренос са једног на други срески народни одбор, или са среског на градски народни одбор, или обратно, може се извршити указом президијума народне скупштине народне републике, а пренос са једног на други месни народни одбор, или са месног на градски народни одбор града у саставу среза, или обратно, решењем обласног народног одбора.

Члан 23

Ако преношење права управљања установом или предузећем на народни одбор, или додељивање таквог права изазива повећање расхода на-

родног одбора, државни орган који је извршио пренос или додељивање овог права дужан је обезбедити народном одбору одговарајућа финансијска средства за текућу буџетску годину.

Члан 24

Народни одбори су правна лица.

Народни одбор као правно лице заступа председник извршног одбора.

ДРУГИ ДЕО

ОСНОВНИ ЗАДАЦИ И ПРАВА И ДУЖНОСТИ НАРОДНИХ ОДБОРА

А. Основни задаци

Члан 25

Народни одбори на свом подручју и у оквиру своје надлежности остварују ове основне задатке:

1) развијање локалне социјалистичке привреде и одређивање правца њеног развоја; проширивање економских извора и јачање производних снага; борба за што свестранију примену савремене технике;

2) социјалистичко привредно планирање и планско руковођење привредом; помоћ и учествовање у остваривању савезног плана, републичког плана и планова виших народних одбора;

3) комунална изградња и развијање комуналног газдинства; оснивање нових и проширивање постојећих комуналних предузећа и установа; подизање станбених зграда и других комуналних објеката;

4) подизање и унапређење локалне индустрије; подизање локалних рудника и каменолома; развијање локалних извора грађевинског материјала; развијање и усавршавање локалног саобраћаја;

5) јачање извора електричне енергије за локалну привреду и за потребе становништва;

6) заштита лица у радном односу; изградња стручних радничких кадрова; изнадажење и укључивање радне снаге за потребе савезне, републичке и локалне привреде; потстицање социјалистичког такмичења и ударништва и помагање рада на проналасцима и техничким усавршењима;

7) социјалистички преображај пољопривреде; проширење и развијање државних пољопривредних добара; свестрана помоћ земљорадничком задругарству;

8) подизање и унапређење пољопривреде и сточарства применом агротехничких и зоотехничких мера; борба против биљних и сточних болести и штеточина;

9) подизање и развијање економија и других локалних извора снабдевања; подизање и развијање привредних грана важних за снабдевање становништва; подизање и развој рибарства; брига о снабдевању становништва, о правилној подели и правилном развоју робног промета; организовање и развијање сопствене трговинске мреже и помоћ развоју трговинске мреже радничко-намештеничког потрошачког задругарства; учествовање у општедржавном откупу и организовање сопственог откупног апарата;

10). брига за опште подизање животног стандарда становништва;

11) подизање и развијање мреже угоститељских предузећа; старање о одмору; разоноди и забави трудбеника и обезбеђење услова за то; унапређење туризма;

12) оснивање и развијање државних занатских радњи и радионица; помагање развоја занатских задруга и помагање индивидуалних занатских радионица ради очувања и развијања занатства високог квалитета, ради обезбеђења занатских услуга становништу, и ради укључивања занатлија у социјалистичку изградњу; развијање мреже домаће занатске радиности и уметничких заната;

13) чување и подизање шума, развијање шумарства и ловства, пошумљавање оголелих површина;

14) старање о извршењу финансиских обавеза предузећа и грађана према држави; старање о рационалном трошењу сопствених финансиских средстава;

15) уређење градова и места и улепшавање њиховог изгледа;

16) општа културна изградња: оснивање позоришта, музеја, библиотека, читаоница, домова културе, београдских и других културних установа и објеката;

17) подизање просвете; подизање и одржавање основних и средњих школа за опште и стручно образовање; борба за ликвидирање неписмености и за пуну примену обавезности школовања;

18) обезбеђење културног и пажљивог односа службених лица према грађанима; искоре-

њивање некултурног, непажљивог и непредусретљивог понашања у установама, предузећима, радњама и другим службама; строги надзор над радом и пословањем апарата;

19) сарадња са друштвеним организацијама на извршавању задатака народног одбора; помоћ друштвеним организацијама у њиховом раду;

20) социјално старање, заштита малолетника; заштита матера и деце; старање о ратним војним и мирнодопским инвалидима;

21) помоћ установама и предузећима савезних и републичких служби које на територији народног одбора остварују своје задатке (пошта, железнице, поморски саобраћај и др.);

22) рад на подизању народног здравља оснивањем и развијањем мреже локалних здравствених установа, нарочито организацијом здравствених службе у градовима, индустриским центрима и на селу; борба против заразних болести у граду и на селу; оснивање установа и предузимање мера за обезбеђење хигијене и санитарних услова; рад на здравственом просвећивању; старање о снабдевању становништва лековима и средствима за лечење; старање о правилном физичком васпитању народа, а нарочито предвојничком васпитању омладине;

23) прикупљање података за општу статистику и вођење статистике за локалне потребе; вођење података о грађанским стањима;

24) спровођење у живот уставом утврђених права грађана обезбеђивањем слободног вршења бирачких права, права на удруживање, штампу, зборове и манифестације; примена начела о одва-

јању цркве од државе; обезбеђење равноправности жена са мушкарцима у свим областима друштвено-политичког, привредног и културног живота;

25) чување и развијање демократизма у избору, раду и одговорности одборника и целокупној делатности народног одбора; развијање свих облика непосредног учешћа народних маса у локалној управи;

26) избор судија и судија-поротника народних судова, обезбеђење њихове одговорности и помоћ судовима у остваривању њихових задатака;

27) чување и учвршћење законитости, старање о правилној примени савезних и републичких закона и других прописа виших органа; старање о правилном извршавању свих обавеза и дужности грађана;

28) чување унутрашњег реда и мира; старање о државној безбедности и свестрана помоћ органима државне безбедности; старање о пуном остварењу опште војне обавезе грађана и других војних обавеза и послова народне одбране; свестрана помоћ органима Југословенске армије;

29) јачање унутрашње организације народног одбора; свестрана изградња, стручно и идеолошко-политичко подизање свог управног апарата; борба против појава бирократизма и будност према штеточинском раду;

30) спровођење политике савеза радног народа града и села; рад на привредном и културном повезивању града и села;

31) чување и даље учвршћивање братства и јединства народа ФНРЈ и спровођење у живот Уставом ФНРЈ и уставима народних република утврђених права свих националности и националних мањина, борба за искорењивање појава националне, расне и верске мржње и нетрпељивости.

Б. Надлежност

Члан 26

У циљу остваривања својих задатака народни одбори имају у својој надлежности послове локалног и послове општег делокруга.

За извршење послова из своје надлежности народни одбори имају право и дужност доносити општеобавезне прописе (одлуке), доносити наредбе, упутства и решења, организовати предузећа и установе; предузимати управно-организационе и оперативне мере, осигуравати материјална и финансиска средства у привредном плану и буџету, обезбеђујући при томе правилну примену закона.

Члан 27

Надлежност народних одбора у пословима локалног делокруга утврђује се и мења само законима.

Надлежност народних одбора у пословима општег делокруга одређује се и мења општим прописима свих виших државних органа који су овлашћени да регулишу односну делатност.

У пословима општег делокруга надлежни су у првом степену срески односно градски (реонски)

народни одбори, уколико законом или уредбом није за поједине послове прописана надлежност месних или обласних народних одбора.

Члан 28

У пословима локалног делокруга народни одбори, сагласно својим правима и дужностима утврђеним уставом и законима, доносе прописе по својој иницијативи.

У пословима општег делокруга народни одбори могу доносити прописе само на основу и у оквиру овлашћења која су им дата од стране виших органа.

Члан 29

Виши државни органи могу изузетно, у нарочито оправданом случају, поверити народним одборима извршење појединих послова из своје надлежности.

За извршење ових послова виши орган дужан је обезбедити народном одбору потребна средства.

Члан 30

Поред послова утврђених овим законом народни одбори имају право и дужност вршити у оквиру своје надлежности и друге са тим пословима повезане и сличне послове привредне, социјалне и културне изградње свог подручја, уколико то није противно прописима виших државних органа.

МЕСНИ НАРОДНИ ОДБОР И НАРОДНИ ОДБОР
ГРАДА У САСТАВУ СРЕЗА

Члан 31

Месни народни одбор и народни одбор града
у саставу среза у свом локалном делокругу врши
ове послове:

*1. План, финансије и управљање опште-
народном имовином*

- 1) припрема, доноси и остварује месни привредни план;
- 2) припрема, доноси и извршује месни буџет;
- 3) управља зградама и осталим непокретностима у државној својини на свом подручју, уколико нису дате на управљање другим државним органима;
- 4) располаже приходима и производима оствареним из општенародне имовине који су му додељени општим прописима;
- 5) распоређује основна и обртна средства својих предузећа;
- 6) расписује на основу закључка збора бирача и одобрења среског народног одбора и убира месни самодопринос;
- 7) додељује зграде којима управља на коришћење задружним и друштвеним организацијама;
- 8) одређује намену општенародне имовине којом управља.

II. Локална привреда

- 1) оснива пољопривредна, индустријска, занатска, трговинска, кредитна (штедионице), уго-

ститељска и друга предузећа за услуге; кредитна предузећа уз одобрење среског народног одбора;

2) оснива пољопривредне станице, расаднике, приплодне станице, сточне амбуланте и сл.;

3) управља месним шумама и ловиштима и изводи пошумљавање у месном обиму;

4) предузима мере за спречавање и сузбијање биљних и сточних болести; организује мере против пољских и других штеточина и предузима мере за њихово сузбијање и уништавање; организује мере против штетне зверади;

5) организује снабдевање становништва; организује производњу за снабдевање пољопривредним производима (повртарство и сл.);

6) организује занатску радност;

7) одређује цене производа привреде у месту, уколико прописима виших органа није друкчије прописано;

8) регулише и обезбеђује снабдевање месних предузећа, задруга и грађана сировинама и материјалом из месних извора;

9) организује пијаци за намирнице и друге земљорадничке производе и прописује ред на њима;

10) распоређује радну снагу у месној привреди и организује подизање и стручно оспособљавање радника за месну привреду;

11) одређује ред коришћења месних пашњака, утрина, месних шума, жиробаје, водопоја, мочила, вађења камена, песка и сл., одређује накнаду за њихово коришћење; регулише испашу на имањима појединаца;

12) организује у месном обиму наводњавање и одводњавање, а уређаје потребне за то подиже уз одобрење среског народног одбора; изводи мелиорације у месном обиму уз одобрење среског народног одбора;

13) регулише чување поља, винограда и воћњака и обезбеђује правилну примену прописаних мера.

III. Комунална изградња и комунални послови

1) утврђује генерални и регулациони план места уз сагласност вишег народног одбора;

2) оснива комунална предузећа и установе;

3) подиже комуналне објекте и уређаје (водовод, канализацију, електростаницу, плинаре, купатила, уређаје локалног саобраћаја и сл.);

4) регулише коришћење месних комуналних објеката и комуналних служби и прописује накнаде за то коришћење; организује месни саобраћај;

5) стара се о културном изгледу насеља, уређивању улица, подизању дрвореда, паркова, зеленила и сл.;

6) изграђује туристичке објекте, излетишта и сл.;

7) изграђује и одржава месне путеве и мостове и регулише њихову употребу; регулише питање сезонских пролаза; утврђује дужност одржавања појединачних путева и мостова од стране одређених становника села на основу закључка збора бирача;

8) изводи асанационе радове у месном обиму;

9) регулише и обезбеђује одржавање чистоће у месту;

10) регулише употребу електричне енергије за месне потребе, уколико прописима виших органа није друкчије одређено; обезбеђује јавно осветљење;

11) подиже станбене зграде; даје одобрења за подизање себских станбених зграда сагласно са регулационим планом села;

12) регулише расподелу станова; доноси прописе о реду у станбеним зградама; стара се о одржавању целокупног станбеног фонда и врши надзор над његовим коришћењем;

13) организује мере против пожара, поплава и других елементарних непогода; организује лимничарску службу;

14) регулише коришћење месних извора, бунара, цистерни и сл.;

15) управља гробљима.

IV. Просвета и култура

1) подиже школске зграде за основне школе и обезбеђује услове за рад тих школа;

2) оснива домове културе, библиотеке, читалишнице, биоскопе и друге културне установе;

3) обезбеђује услове за рад културних удружења;

4) обезбеђује обавезно похађање школе;

5) стара се о похађању предвојничке обуке;

6) организује течајеве за неписмене и обезбеђује њихово одржавање;

7) стара се о заштити културних споменика и природних реткости;

8) изграђује игралишта и друге објекте за физкултуру и спорт.

V. Заштита народног здравља

1) оснива здравствене станице, саветовалишта и сличне здравствене установе;

2) предузима мере за подизање хигијенских услова живота и врши надзор над применом санитарних и хигијенских мера; подиже јавне хигијенске објекте; ради на здравственом просвећивању народа;

3) предузима мере и организује борбу за спречавање болести, нарочито заразних.

VI. Социјално старање

1) оснива месне установе социјалног старања;

2) обезбеђује заштиту деце и матера и у ту сврху оснива дечје јасле, вртиће, домове и сл.; организује дечја летовалишта и сл.;

3) збрињава лица којима је потребна социјална заштита;

4) регулише давање социјалне помоћи коју обезбеђује сопственим средствима.

VII. Заштита права грађана и одржавање реда и мира

1) указује помоћ грађанима у остваривању и заштити њихових права;

2) стара се о одржавању јавног реда и мира;

3) руководи сеоском помоћном милицијом;

4) обезбеђује коришћење јавних места (тргова, улица, просторија и сл.) за друштвене потребе грађана;

5) одређује прекршаје и прописује одређене административне казне за повреду прописа које доноси у границама својих права утврђених законом.

Члан 32

Статутом сваког месног народног одбора, односно народног одбора града у саставу среза утврђује се његова надлежност у локалном делокругу сагласно одредбама овог закона.

СРЕСКИ НАРОДНИ ОДБОР

Члан 33

Срески народни одбор у свом локалном делокругу врши ове послове:

1. План, финансије и управљање опште-народном имовином

- 1) припрема, доноси и остварује привредни план среза;
- 2) припрема и доноси буџет среза и извршује свој буџет;
- 3) управља зградама и осталим непокретностима у државној својини које су му дате на управљање;
- 4) одређује намену општенародне имовине којом управља;
- 5) сагласно општим прописима располаже приходима и производима државних предузећа и установа којима управља;
- 6) распоређује основна и обртна средства својих предузећа;

- 7) одобрава разрез месног самодоприноса;
- 8) додељује општенародну имовину којом сам управља на коришћење другим државним органима, задружним и друштвеним организацијама и грађанима; додељује грађанима општенародну имовину којом управља месни народни одбор уз претходно саслушање месног народног одбора; пољопривредна земљишта којима управља сам или којима управља месни народни одбор додељује уз сагласност обласног народног одбора.

II. Локална привреда

- 1) оснива пољопривредна, индустриска, занатска, трговинска, кредитна, угоститељска, транспортна и друга предузећа за услуге; одобрава оснивање месних кредитних предузећа;
- 2) оснива пољопривредне станице, пољопривредне машинске станице, расаднике, силосе, приплодне станице, сточне амбуланте и сл.;
- 3) оснива шумска газдинства, среска ловишта, управља шумама среског значаја; организује шумљавање у срезу;
- 4) организује и спроводи мере за спречавање и сузбијање биљних и сточних болести; организује и спроводи мере за сузбијање и уништавање пољских и других штеточина; организује мере против штетне звераци на подручју среза;
- 5) прописује цене одређених производа среске привреде;
- 6) врши расподелу добити среских предузећа;
- 7) организује трговинску мрежу и стара се да трговинске радње буду снабдеване робом;

8) регулише и обезбеђује снабдевање среских и месних предузећа, задруга и грађана сировинама и материјалом из локалних извора;

9) организује сајмове; регулише пословање на пијацама и сајмовима;

10) распоређује радну снагу у среској привреди и организује подизање и стручно оспособљавање радника за локалну привреду на подручју среза;

11) оснива предузећа и установе за снабдевање занатских задруга и занатлија материјалом и алатом;

12) доноси прописе о коришћењу заједничких месних пашњака, утрина, жиропађе, водопоја, каменолома, песка и сл.;

13) организује наводњавање и одводњавање у среском обиму и подиже за то потребне уређаје уз одобрење обласног народног одбора; изводи мелиорације у среском обиму; одобрава уређаје за наводњавање и мелиорације месног значаја;

14) одређује време отварања и затварања радњи.

III. Комунална изградња и комунални послови

1) даје сагласност на месне регулационе планове и доноси генерални план среза;

2) оснива среска комунална предузећа и установе;

3) подиже водоводе, електростанице, плинаре, уређаје локалног саобраћаја и друге комуналне

објекте и уређаје који служе потребама више места или целог среза;

4) организује и регулише саобраћај у срезу;

5) обезбеђује примену прописа о општем уређењу насеља;

6) доноси решења о ближем одређивању места за грађевинске објекте за друштвени стандард; даје сагласност за ближе одређивање места за остале грађевинске објекте;

7) регулише коришћење среских комуналних објеката и комуналних служби и прописује накнаду за то коришћење;

8) гради и одржава среске путеве и мостове и регулише њихову употребу;

9) регулише начин употребе електричне енергије из среских извора за кућне потребе;

10) издаје грађевинске дозволе за подизање станбених зграда изузев сеоских; дозвољава подизање месних јавних зграда;

11) стара се о примени прописа о чувању и одржавању станбених зграда;

12) регулише мере против елементарних непогода; регулише димничарску службу;

13) регулише коришћење и одржавање извора, бунара, цистерни и сл., који имају значаја за више места или цео срез;

14) изграђује туристичке објекте, излетишта и сл.

IV. Просвета и култура

1) оснива основне школе уз сагласност обласног народног одбора и обезбеђује услове за рад средњих школа;

2) указује стручну помоћ и врши надзор над радом основних и средњих школа;

3) оснива позоришта, биоскопе, установе за забаву и разоноду;

4) помаже делатност културно-просветних удружења;

5) стара се о примени прописа о обавезном похађању основне школе;

6) обезбеђује обавезно похађање предвојничке обуке;

7) организује течајеве за неписмене и обезбеђује њихово одржавање;

8) организује заштиту културних споменика и природних реткости;

9) изграђује стадионе, игралишта и друге објекте за физкултуру, спорт и сл.

V. Заштита народног здравља

1) оснива болнице, поликлинике, амбуланте, диспанзере и друге здравствене установе, саветовалишта и сл.; ради на здравственом просвећивању народа; врши асанације у среским размерама;

2) предузима мере за подизање опште хигијене и врши надзор над применом санитарних и хигијенских мера;

3) предузима мере и организује борбу за спречавање болести, нарочито заразних; оснива санитарно-епидемиолошке установе.

VI. Социјално старање

1) оснива среске установе социјалног старања;

2) обезбеђује заштиту деце и матера, утврђује план мреже и помаже оснивање дечјих јасала, вртића, домова и сл.;

3) регулише давање социјалне помоћи коју обезбеђује сопственим средствима;

4) збрињава лица којима је потребна социјална заштита.

VII. Заштита права грађана и одржавање реда и мира

1) указује помоћ грађанима у остваривању и заштити њихових права;

2) прописује мере за одржавање јавног реда и мира;

3) регулише коришћење јавних места (тргова, улица, просторија и сл.) за друштвене потребе грађана;

4) одређује прекршаје и прописује одређене административне казне за повреду прописа које доноси у границама својих права утврђених законом.

ГРАДСКИ НАРОДНИ ОДБОР

Члан 34

Градски народни одбор града који се налази ван састава среза врши у свом локалном делокругу послове који су чланом 31 овог закона стављени у надлежност месног народног одбора, као и послове стављене у члану 33 овог закона у надлежност среског народног одбора, а нарочито оне послове којима се обезбеђује привредна, комунална и културна изградња града, и то:

1) оснивање индустријских и занатских предузећа за задовољење потреба градског становништва и комуналну изградњу;

2) оснивање електричних централа, изградња водовода и канализације;

3) оснивање предузећа и радњи за указивање услуга (угоститељских предузећа, купатила, перионица, бријачница, радионица за оправке и сл.);

4) оснивање и развијање градске трговинске мреже, предузећа и радњи за снабдевање становника, пијаца и сл.;

5) подизање установа за забаву, разоноду и одмор становништва;

6) подизање комуналних објеката и установа за обезбеђење хигијенског и културног живота, одмора и опоравка трудбеника;

7) оснивање грађевинских предузећа;

8) организовање мреже локалног путничког и теретног саобраћаја (трамваја, аутобуса, тролејбуса, малих бродова, чамаца, таксија, камиона, скела и других теретних превозних средстава на суву, мору, језерима и рекама);

9) подизање средњих и специјалних стручних школа, оснивање позоришта, опера, музеја, уметничких галерија, народних универзитета, библиотеке, читаоница; оснивање градских издавачких предузећа, штампарија и других просветно-културних и уметничких установа;

10) оснивање већих општих и специјалних болница, станица за хитну помоћ и других здравствених установа.

Градски народни одбор града који се налази ван састава среза врши и послове од заједничког

интереса са околним местима и срезовима; усклађује градски привредни план с привредним планом среског народног одбора; оснива привредна и комунална предузећа и културне установе за задовољење потреба становништва града и среза.

Члан 35

Законом народне републике могу се поједини послови из надлежности народног одбора града који се налази ван састава среза дати у надлежност народног одбора града у саставу среза.

Члан 36

Народни одбори главних градова народних република и обласних седишта могу имати у својој надлежности осим послова одређених у члану 34 овог закона и друге послове које им стави у надлежност закон народне републике.

Народни одбори главних градова народних република, који су издвојени из састава области, имају у својој надлежности и оне послове који су овим законом и другим прописима стављени у надлежност обласном народном одбору.

Члан 37

Реонски народни одбор може имати у својој надлежности послове, који су чланом 31 овог закона стављени у надлежност месног народног одбора, као и послове који су чланом 33 овог закона стављени у надлежност среског народног одбора. Надлежност реонског народног одбора

утврђује се статутом градског и реонског народног одбора.

Народни одбор насеља може имати у својој надлежности послове, који су чланом 31 овог закона стављени у надлежност месног народног одбора. Надлежност народног одбора насеља утврђује се статутом градског народног одбора и народног одбора насеља.

ОБЛАСНИ НАРОДНИ ОДБОР

Члан 38

Обласни народни одбор у свом локалном делокругу врши ове послове:

1. План, финансије и управљање опште-народном имовином

1) припрема, доноси и остварује обласни привредни план;

2) припрема и доноси буџет области и извршује свој буџет;

3) одређује намену општенародне имовине којом управља;

4) располаже приходима и производима државних предузећа и установа којима управља;

5) распоређује основна и обртна средства својих предузећа;

6) доноси прописе о разрезивању и убирању месног самодоприноса;

7) додељује пољопривредна земљишта којима управља на коришћење другим, државним органима, задружним и друштвеним организацијама и

грађанима; даје сагласност среском односно градском народном одбору за додељивање пољопривредних земљишта на коришћење.

II. Локална привреда

1) оснива пољопривредна, индустриска, трговинска, кредитна, угоститељска, транспортна и друга предузећа за услуге;

2) оснива пољопривредне а нарочито опитне станице, научно-истраживачке заводе, угледна пољопривредна добра, добра за производњу сортог семена, шумска газдинства, обласна ловишта, пољопривредно-машинске станице, расаднике, силосе и сл.; организује мере за спречавање и сузбијање биљних и сточних болести и штеточина;

3) одређује цене производа обласне привреде, уколико прописима виших органа није друкчије одређено; врши распоред добити обласних привредних предузећа;

4) организује трговинску мрежу у области; стара се о снабдевању робом трговинске мреже и регулише расподелу; доноси прописе о локалном снабдевању;

5) регулише и обезбеђује снабдевање локалних предузећа сировинама и материјалом из локалних извора;

6) доноси прописе о сајмовима;

7) регулише распоред радне снаге у локалној привреди и организује подизање и стручно оспособљавање радника за локалну привреду;

8) оснива предузећа и установе обласног значаја за снабдевање занатских задруга и занатлија материјалом и алатом;

- 9) регулише коришћење локалних шума;
- 10) регулише наводњавање и одводњавање у обласном обиму и подиже за то потребне уређаје; изводи мелiorације у обласном обиму; одобрава подизање уређаја за наводњавање и одводњавање среског значаја;
- 11) доноси прописе о времену отварања и затварања радњи и регулише начин вршења услуга у њима.

III. Комунална изградња и комунални послови

- 1) даје сагласност на среске и градске генералне планове и градске регулационе планове;
- 2) изграђује водоводе и електричне централе обласног значаја; одобрава оснивање локалних електричних централа, изградњу водовода и канализације;
- 3) оснива саобраћајна предузећа и организује и регулише саобраћај у области;
- 4) доноси прописе о општем уређењу насеља;
- 5) гради и одржава обласне путеве и мостове и регулише њихову употребу;
- 6) доноси прописе о чувању и одржавању свих станбених зграда и стара се о примени тих прописа;
- 7) доноси прописе о мерама против елементарних непогода; регулише димничарску службу;
- 8) изграђује туристичке објекте; излетишта и сл.;
- 9) доноси прописе о управљању гробљима.

IV. Просвета и култура

- 1) оснива средње и стручне школе; даје сагласност за оснивање основних школа;
- 2) указује стручну помоћ и стара се о настави у основним, средњим и стручним школама;
- 3) оснива позоришта, опере, музеје, галерије, издавачка предузећа, штампарије и друге културне установе;
- 4) помаже рад културних удружења;
- 5) организује заштиту културних споменика и природних реткости;
- 6) изграђује стадионе, игралишта и друге објекте за физкултуру, спорт и сл.

V. Заштита народног здравља

- 1) оснива веће опште и специјалне здравствене установе обласног значаја: болнице, оправилишта, породилишта, природна леčiliшта, санаторијуме, санитарно-епидемиолошке станице и др.;
- 2) доноси прописе о здравственој и хигијенској заштити у области и организује ову заштиту; ради на здравственом просвећивању народа; организује и изводи асанационе радове обласног значаја;
- 3) предузима мере и организује борбу за спречавање болести, нарочито заразних.

VI. Социјално старање

- 1) оснива обласне установе социјалног старања;

- 2) регулише оснивање и рад дечјих јасала, вртића, домова и сл.; организује дечја летовалишта;
- 3) регулише давање социјалне помоћи коју обезбеђује сопственим средствима;
- 4) збрињава лица којима је потребна социјална заштита.

VII. Заштита права грађана и одржавање реда и мира

- 1) указује помоћ грађанима у остваривању и заштити њихових права;
- 2) прописује мере за одржавање јавног реда и мира;
- 3) одређује прекршаје и прописује одређене административне казне за повреду прописа које доноси у границама својих права утврђених законом.

Члан 39

Обласни народни одбор усклађује рад свих народних одбора на подручју области у пословима локалног и општег делокруга; обезбеђује примену и остварење закона и општих прописа и смерница највиших органа државне власти и државне управе Федеративне Народне Републике Југославије и народне републике и стара се о равномерном културном и привредном развоју области као целине. У томе циљу обласни народни одбор доноси опште прописе за остваривање руководства народних одбора у свим пословима њихове надлежности, указује народним одборима

организациону и стручну помоћ у вршењу њихових задатака и послова, врши надзор над радом нижих народних одбора.

Члан 40

У народној републици у којој нема области права и дужности утврђене овим законом за обласни народни одбор, врши президијум народне скупштине народне републике односно влада републике и њени органи, сагласно прописима народне републике.

У Аутономној покрајини Војводини и Аутономној Косовско-метохијској области права и дужности утврђене овим законом за обласни народни одбор врши Народна скупштина АПВ односно Обласни народни одбор АКМО и њихови органи, сагласно прописима народне републике и статутима ових аутономних јединица.

**В. Међусобна права и дужности народних одбора.
Међусобна права и дужности народних одбора и
виших органа државне власти и државне управе
народне републике**

Члан 41

Виши народни одбори врше опште руководство над радом нижих народних одбора, доносе опште прописе за јединствено остваривање њихових делатности, дају упутства и смернице за остваривање њихових задатака, указују им организациону и стручну помоћ и помоћ у распоређивању и уздизању кадрова, врше надзор над за-

конитишћу њиховог рада и помажу им да развију своју иницијативу и да у пуној мери остварују своја права утврђена законом.

Иста права и дужности према народним одборима на територији народне републике имају у оквиру своје надлежности и президијум народне скупштине народне републике, влада народне републике и њена министарства.

Члан 42

Извршни одбори народних одбора, поред тога што су за вршење свих послова државне управе одговорни свом народном одбору, подређени су и извршном одбору вишег народног одбора, односно влади народне републике и њеним министарствима, у оквиру њихове надлежности.

Члан 43

Виши народни одбор има право поништити или укинути незаконите или неправилне акте нижег народног одбора.

Президијум народне скупштине народне републике има право поништити или укинути незаконите или неправилне акте народних одбора на територији народне републике.

Извршни одбор вишег народног одбора, односно влада народне републике има право обуставити од извршења незаконите или неправилне акте нижег народног одбора и предложити свом народном одбору, односно президијуму народне скупштине републике да их поништи или укине.

Члан 44

Извршни одбор вишег народног одбора има право поништити или укинути незаконите или неправилне акте извршног одбора нижег народног одбора. Ако су ови акти донети на основу општих прописа (одлука) нижег народног одбора, извршни одбор вишег народног одбора може их само обуставити и предложити том нижем народном одбору да их поништи или укине.

Иста права поништавања, укидања или обустављања незаконитих или неправилних аката извршних одбора народних одбора на територији народне републике имају, у оквиру своје надлежности, и влада народне републике и њени чланови.

Чланови владе народне републике имају право да пониште или укину незаконите или неправилне акте одговарајућих повереника извршних одбора народних одбора на подручју републике. Ако су ови акти донети на основу општих прописа (одлука) њиховог народног одбора или аката одговарајућег извршног одбора, члан владе ће незаконите или неправилне акте обуставити и предложити извршном одбору чији је члан повереник да их поништи или укине.

Члан 45

Орган који обуставља од извршења акт нижег народног одбора, нижег извршног одбора или повереника, доставиће га без одлагања надлежном органу на решење. Народни одбор, извршни одбор, односно повереник чији је акт обустављен има право да поднесе своје примедбе.

Члан 46

Народни одбор, извршни одбор или повереник чији је акт поништио или укинуо одговарајући виши орган има право да стави приговоре у погледу законитости непосредно вишем органу од оног органа који је поништио или укинуо акт, односно президијуму народне скупштине народне републике, у року од петнаест дана од саопштења решења о поништењу или укидању. Виши орган може акт о поништењу или укидању потврдити или укинути, односно поништити.

Члан 47

Решење о обустављању, поништењу или укидању аката народног одбора, извршног одбора или повереника мора садржавати образложење и позивање на одговарајући пропис закона или на друге прописе засноване на закону.

Члан 48

Грађани и друштвене организације имају право подносити надлежним државним органима своје претставке за поништење, укидање или обустављање аката народног одбора, извршног одбора и повереника.

Члан 49

Виши државни органи могу поништити, укинути или изменити акте које народни одбори и њихови извршни одбори доносе у административном поступку само у случајевима предвиђеним

посебним прописима, односно према начелима административног поступка.

Члан 50

Президијум народне скупштине народне републике има право распустити сваки народни одбор на територији народне републике, а обласни народни одбор има право распустити сваки месни народни одбор и народни одбор града у саставу среза на подручју области, ако је њихов рад у очигледној супротности са уставом или законом.

Президијум народне скупштине народне републике има право разрешити извршни одбор сваког народног одбора на територији републике, а виши народни одбор има право разрешити извршни одбор сваког народног одбора на свом подручју, ако је њихов рад у очигледној супротности са уставом или законом. Одлуком о разрешењу мора се народни одбор чији је извршни одбор разрешен сазвати на заседање ради избора новог извршног одбора.

У случају распуштања народног одбора орган који је распустио народни одбор поставиће до избора новог народног одбора привремени извршни одбор, било из реда чланова распуштеног народног одбора било и из реда других грађана.

У сваком случају распуштања народног одбора акт о распуштању мора садржавати и расписивање избора за нови народни одбор, који се не могу одржати раније од месец дана ни доцније од три месеца од дана распуштања народног одбора.

Члан 51

Записници седница народног одбора, одлуке, наредбе и упутства народног одбора достављају се без одлагања непосредно вишем народном одбору, односно президијуму народне скупштине народне републике и влади народне републике. Записници седница извршног одбора, као и наредбе и упутства извршног одбора достављају се непосредно вишем извршном одбору односно влади народне републике.

Члан 52

Сукобе надлежности између два народна одбора решава непосредно виши народни одбор, односно президијум народне скупштине народне републике.

Сукобе надлежности између извршних одбора решава непосредно виши извршни одбор, односно влада народне републике.

Члан 53

Међусобна права и дужности Народне скупштине Аутономне покрајине Војводине, односно Главног извршног одбора Народне скупштине АП Војводине, као и Обласног народног одбора Аутономне Косовско-метохијске области, односно Обласног извршног одбора народног одбора АКМО и народних одбора и њихових извршних одбора на њиховом подручју уређују се Уставом и законом Народне Републике Србије и Статутом Аутономне покрајине Војводине, односно Аутономне Косовско-метохијске области.

ТРЕЋИ ДЕО
УСТРОЈСТВО НАРОДНИХ ОДБОРА

А. Народни одбор

а) Избор и састав

Члан 54

Народне одборе места и градова у саставу среза бирају грађани на две године.

Народне одборе области, срезова, градова ван састава среза, реона и насеља бирају грађани на три године.

Члан 55

Сви грађани Федеративне Народне Републике Југославије који имају пребивалиште на подручју појединих административно-територијалних јединица имају право да бирају и да буду бирани у народне одборе тих јединица сагласно закону о изборном праву. У обласне народне одборе могу бити бирани и грађани народне републике који немају пребивалиште у области.

Избори за среске, градске и обласне народне одборе спроводе се по изборним јединицама тако да се у једној изборној јединици, по правилу, бира један одборник.

Бирачи имају право да опозову поједине одборнике пре рока за који су их изабрали.

Одборника могу опозвати само бирачи изборне јединице у којој је изабран. Одборник је опозван ако је за опозивање гласала већина бирача његове изборне јединице.

Изборе народних одбора и поступак око опозивања одборника и избора новог одборника спроводе изборне комисије, које су у свом раду независне од органа државне управе.

Закон народне републике, у сагласности са начелима савезног закона, доноси прописе о изборима народних одбора, кандидовању, подели на изборне јединице, суспендовању и опозивању одборника.

Члан 56

Бројни састав народних одбора одређује се на основу норме коју утврђује закон народне републике узимајући у обзир број становништва и сложеност привредних, културних и других локалних односа, у следећим границама:

у месни народни одбор бира се од 11 до 45 одборника;

у народни одбор града у саставу среза бира се од 35 до 60 одборника;

у срески, градски и реонски народни одбор бира се од 50 до 190 одборника;

у обласни народни одбор и народни одбор града који је изван састава области бира се од 110 до 250 одборника.

б) Надлежност пленума народног одбора

Члан 57

Народни одбори врше послове из своје надлежности у пленуму или преко извршног одбора.

Члан 58 .

Народни одбор врши искључиво у пленуму:

- 1) доношење свог статута и потврђивање статута нижих народних одбора;
- 2) доношење општих прописа (одлука);
- 3) избор и разрешење претседника, секретара и осталих чланова извршног одбора;
- 4) распуштање нижих народних одбора и разрешење њихових извршних одбора;
- 5) избор и разрешење судија и судија-поротника;
- 6) доношење буџета и одобравање завршног рачуна;
- 7) доношење перспективног и годишњег привредног плана;
- 8) доношење односно одобравање генералног и регулационог плана града, односно места;
- 9) доношење решења о закључивању зајмова;
- 10) доношење решења о оснивању, спајању и престанку предузећа и установа;
- 11) установљење месних дажбина;
- 12) доношење пословника народног одбора;
- 13) избор дисциплинске комисије за одборнике;
- 14) поништавање и укидање незаконитих или неправилних аката нижих народних одбора;
- 15) поништавање и укидање незаконитих или неправилних аката свог извршног одбора;
- 16) остале послове који су законом дати у искључиву надлежност народног одбора.

Члан 59

О пословима који су му стављени у надлежност законом народни одбор доноси опште прописе у виду одлуке.

Само одлукама могу народни одбори одређивати прекршаје и прописивати административне казне за које су надлежни.

На основу закона и општих прописа виших органа државне власти и државне управе и ради њиховог извршења народни одбор може доносити наредбе, упутства и решења.

Народни одбор може доносити наредбе, упутства и решења и ради извршења својих одлука.

Одлуке, наредбе, упутства и решења донета на заседању народног одбора потписују претседник заседања и претседник извршног одбора.

Одлуке и наредбе народног одбора обавезно се објављују.

в). Заседања народних одбора

Члан 60

Заседања народног одбора су редовна и ванредна.

Редовна заседања одржавају се у роковима одређеним уставом републике.

Редовна заседања сазива извршни одбор. У случају да извршни одбор не сазове заседање до истека уставом одређеног рока, народни одбор може се сам састати у заседање у прву недељу по истеку месеца у коме је заседање морало бити сазвано.

Ванредно заседање сазива извршни одбор по сопственој иницијативи или на захтев једне трећине одборника, владе народне републике, виших народних одбора и њихових извршних одбора.

Ванредно заседање народног одбора може сазвати и президијум народне скупштине народне републике.

Члан 61

На првом састанку новоизабраног народног одбора бира се верификациона комисија која испитује правилност избора и уверења о избору одборника.

После верификације мандата одборници полажу следећу заклетву:

„Заклињем се својом чашћу и чашћу свог народа да ћу верно служити народу, да ћу се придржавати Устава и закона, да ћу чувати и бранити демократске тековине Народно-ослободилачког рата и Народне револуције остварене у народној власти и да ћу своју дужност вршити савесно и одано, улажући све своје снаге у изградњу социјализма, за напредак свог народа, Народне Републике . . . . . и заједничке државе, Федеративне Народне Републике Југославије“.

Члан 62

Народни одбор бира за свако заседање претседника, заменика претседника и записничара.

Претседник заседања остаје на дужности до избора претседника наредног заседања, стара се

о припреми наредног заседања и отвара ово заседање. Претседник заседања може бити поново изабран на наредном заседању.

Претседник руководи седницама народног одбора.

Члан 63

Народни одбор доноси пословник за рад на својим заседањима.

Пословником се предвиђа и одговорност одборника за повреде реда на заседању.

Члан 64

Седнице народног одбора су јавне.

Народни одбор може одлучити да се поједине седнице или делови седница одржавају без присуства јавности.

Члан 65

Народни одбор може доносити пуноважне закључке само ако је на седници присутна већина одборника.

Народни одбор доноси своје закључке већином гласова присутних одборника.

Члан 66

За проучавање појединих питања, припремање одлука и других аката народног одбора, за вршење анкета и за друге важније послове народни одбори могу из своје средине образovati комисије.

Народни одбори могу имати као сталне комисије: комисију за одлуке, комисију за привредни план и финансије, мандатно-имунитетну комисију и комисију за молбе и жалбе.

Народни одбори могу образовати и друге комисије за проучавање одређених питања (комисија за комуналне послове, привредна комисија, културно-просветна комисија, комисија за народно здравље и социјално старање и др.), које сарађују са извршним одбором на остваривању његових задатака.

За вршење анкета и за друге нарочите послове народни одбори могу образовати анкетне и друге привремене комисије.

г) Права и дужности одборника

Члан 67

Одборници имају право и дужност да присуствују седницама народног одбора и учествују у његовом раду, да учествују у раду комисија и да врше све друге дужности и задатке које им повери народни одбор.

Члан 68

Одборници имају право да за време заседања народног одбора усмено или писмено упућују питања извршном одбору или појединим његовим члановима.

Претседник, секретар, односно упитани члан извршног одбора дужан је одговорити на постављена питања пре закључења заседања.

Члан 69

Одборници уживају имунитетска права на подучју народног одбора и у његовом седишту. Они не могу бити кривично гоњени ни лишени слободе без претходног одобрења свог народног одбора, а у времену између заседања народног одбора, без претходног одобрења извршног одбора, осим у случају затицања у вршењу тежег кривичног дела или опасности од бекства, када ће се без одлагања обавестити извршни одбор народног одбора коме одборници припадају.

Народни одбор, односно извршни одбор коме је поднет захтев за давање одобрења за покретање кривичног гоњења, мора донети решење о захтеву у року од осам дана од пријема захтева.

Члан 70

Служба одборника је почасна и по правилу бесплатна.

Народни одбор може одобрити плату председнику и секретару извршног одбора и оним одборницима који су као повереници или другим дужностима у народном одбору заузети толико да се не могу редовно бавити својим занимањем.

У статуту народног одбора мора бити одређено колико ће одборника и под којим условима примати плату за свој рад.

Висину плате појединим одборницима одређује народни одбор сагласно прописима владе народне републике.

Одборници имају право на накнаду трошкова за време одређених задатака које им повери одбор.

д) Одговорност одборника

Члан 71

Одборници су одговорни за свој рад и дужни су полагати рачун својим бирачима.

Одборници су за свој службени рад одговорни свом народном одбору.

За повреду своје службене дужности одборници одговарају^а и дисциплински.

Члан 72

Повреде одборничке дужности и дужности члана извршног одбора расправља дисциплинска комисија народног одбора. Дисциплинска комисија састоји се од претседника и два члана које бира народни одбор из реда својих чланова.

Повреде дужности повереника унутрашњих послова може расправљати и дисциплински суд министарства унутрашњих послова народне републике.

Члан 73

За повреде службене дужности могу се против одборника изрећи ове дисциплинске мере:

а) опомена;

б) писмени укор;

в) смењивање одборника, односно члана извршног одбора са дужности које су му поверене.

Дисциплинска комисија може до доношења коначног решења привремено удаљити одборника од поверене му дужности.

Члан 74

Дисциплински поступак против одборника покреће се по предлогу извршног одбора, једне петине одборника, вишег извршног одбора, надлежног члана владе, обласног јавног тужиоца или председника комисије државне контроле народне републике.

Против решења о дисциплинским мерама које је изрекла дисциплинска комисија може се поднети жалба народном одбору чија је одлука коначна.

Члан 75

Одборник одговара материјално пред судом за штету коју незаконитим или неправилним радом учини држави или грађанима при вршењу своје дужности.

Ако је одборник нанео штету држави повредом службене дужности, дисциплинска комисија народног одбора може у дисциплинском поступку донети решење о накнади штете, коју је одборник дужан да накнади држави. Против решења о накнади штете може се поднети жалба народном одбору. Против одлуке народног одбора одборник има право подићи тужбу код надлежног окружног суда.

Члан 76

За кривично дело које учини у службеној дужности одборник одговара кривично.

ђ) Престанак мандата

Члан 77

Одборнику престаје мандат услед губитка бирачког права, опозивања од стране бирача, промене пребивалишта ван подручја (седишта) народног одбора, уважења оставке од стране народног одбора, судске осуде за кривично дело извршено из користољубља, као и услед осуде због другог кривичног дела на казну поправног рада или лишења слободе дуже од шест месеци, или на казну лишења слободе с принудним радом.

Б. Извршни одбор

Члан 78

Извршни одбор је извршни и управни орган народног одбора који народни одбор бира из реда својих чланова.

Извршни одбор одговара за свој рад и полаже рачун свом народном одбору, који може разрешити цео извршни одбор или поједине његове чланове.

Члан 79

Извршни одбор сачињавају претседник, секретар и најмање три члана. Извршни одбори већих градова и области могу имати једног или више потпретседника и два секретара.

Број чланова извршног одбора одређује се статутом народног одбора према прописима закона народне републике, узимајући у обзир

бројни састав народног одбора, као и обим и сложеност његових послова.

Претседник и секретар старају се о остварењу привредног плана, припремају заседања народног одбора, припремају седнице извршног одбора и усклађују рад повереништава и осталих органа народног одбора.

Претседник руководи седницама извршног одбора.

Члан 80

Извршни одбор доноси закључке на седницама већином гласова својих чланова.

Седнице сазива претседник у роковима који су одређени пословником или према потреби, као и на захтев сваког члана.

Записник седница извршног одбора води секретар. Записник потписују претседник и секретар.

Члан 81

Извршни одбор извршује и примењује одлуке, наредбе, упутства и решења свог народног одбора, као и законе, прописе и друге акте виших органа државне власти и државне управе и доноси наредбе, упутства и решења за њихово извршење.

Наредбе, упутства и решења извршног одбора потписују претседник и секретар извршног одбора.

Наредбе извршног одбора обавезно се објављују.

Члан 82

Извршни одбор врши послове државне управе из надлежности народног одбора осим оних послова које врши сам народни одбор.

Извршни одбор претреса сва основна питања локалне управе, одређује смернице за све гране њене делатности, врши опште руководство над радом повереништава, комисија и других органа управног апарата народног одбора и усклађује њихову делатност.

Члан 83

Извршни одбор врши сам и не може пренети на друге органе следеће послове:

- 1) доношење наредаба;
- 2) утврђивање предлога плана;
- 3) утврђивање предлога буџета и завршног рачуна;
- 4) утврђивање предлога одлука, наредаба, упутстава и решења народног одбора;
- 5) поништавање и укидање наредаба, упутстава и решења нижих извршних одбора;
- 6) обустављање аката нижих народних одбора ;
- 7) предлагање оснивања, спајања и престанка предузећа и установа народног одбора;
- 8) расписивање избора за свој народни одбор и за ниже народне одборе;
- 9) сазивање заседања народног одбора;
- 10) доношење свог пословника;
- 11) одлучивање о унутрашњој организацији и раду повереништава и других органа народног одбора;

12) постављање руководиоца предузећа и установа;

13) послове који су му стављени у искључиву надлежност законом, општим прописима виших државних органа, статутом или другим прописима народног одбора.

Извршни одбор може сам преузети и непосредно решавати сва питања из надлежности појединих повереништава и других својих органа.

Сваки члан извршног одбора има право тражити да се изнесе пред извршни одбор на решење било који предмет из надлежности појединих повереништава.

Члан 84

Извршни одбор остаје на дужности и по истеку изборног периода народног одбора све до избора новог извршног одбора коме предаје дужност по правилима о примопредаји.

В. Управни апарат народних одбора

Члан 85

За управљање пословима појединих грана државне управе у среским, градским, реонским и обласним народним одборима постоје повереништва, планска комисија и контролна комисија.

За послове усклађивања рада повереништава и комисија, за припремање седница извршног одбора, за вођење опште евиденције о раду повереништава, као и за вршење других општих послова постоји у наведеним одборима секретаријат.

Члан 86

Повереништва се оснивају за следеће гране управе:

пољопривреду и шумарство, индустрију, државне набавке, комуналне послове, трговину и снабдевање, финансије, унутрашње послове, рад, просвету и културу, народно здравље, социјално старање, локални саобраћај.

Поједина повереништва сагласно локалним условима могу се спајати и делити. Прописе о спајању и деоби постојећих повереништава, као и о оснивању нових повереништава доноси уредбом влада народне републике.

Члан 87

У народним одборима градова који су у саставу среза и у народним одборима развијенијих места и градских насеља могу се образовати повереништва за једну или више грана управе.

Која повереништва могу имати овакви народни одбори утврђује уредбом влада народне републике.

Члан 88

На челу сваког повереништва стоји члан извршног одбора као повереник за ту грану управе. Повереника именује извршни одбор, а повереника унутрашњих послова именује извршни одбор у сагласности с министром унутрашњих послова владе народне републике.

Изузетно, народни одбор може именовати, у сагласности с министром унутрашњих послова на-

родне републике, за повереника унутрашњих послова и лице које није члан народног одбора.

Извршни одбор може изузетно решити да је дан повереник руководи са два повереништва.

Члан 89

Планска комисија је орган народног одбора за припрему и израду привредног плана и евиденцију о његовом извршавању.

Планска комисија има председника и потребан број чланова. Председника именује извршни одбор из реда својих чланова, а остале чланове из реда чланова народног одбора, претставника задружних и других друштвених организација, као и из реда истакнутих стручњака.

Председник руководи свим пословима планске комисије.

Члан 90

Контролна комисија је орган народног одбора преко кога народни одбор спроводи контролу над пословањем и радом органа државне управе, установа и предузећа народног одбора, као и над другим установама, предузећима и организацијама на подручју народног одбора над којима држава врши контролу на основу закона, осим савезних и републичких органа, установа и предузећа.

Контролна комисија налази се под општим руководством комисије државне контроле народне републике.

Контролна комисија има председника и потребан број чланова. Председника именује извршни

одбор из реда својих чланова, а остале чланове именује, у сагласности с претседником комисије државне контроле народне републике, из реда лица која му предложе друштвене организације или из реда других лица.

Претседник руководи свим пословима контролне комисије, даје упутства за рад органа народне инспекције, и стара се о правилном извршењу и спровођењу постављених задатака.

Члан 91

За обављање појединих послова повереништава, комисија и секретаријата могу се образовати сектори, управе, дирекције, установе, предузећа, одељења, отсеци, реферати, групе, службе и друге организационе јединице, према прописима владе народне републике.

Члан 92

Два или више народних одбора могу уз сагласност вишег народног одбора оснивати заједничка предузећа и установе.

Руководиоца ових предузећа и установа постављају споразумно извршни одбори тих народних одбора.

Члан 93

У саставу среског и градског извршног одбора образује се служба за правну помоћ са задатком да грађанима пружи потребна обавештења и објашњења о законима и другим прописима и да им даје савете и мишљења по питањима за-

штите њихових права, као и по другим правним питањима.

Члан 94

Повереник сазива повремено радни састанак руководних и стручних службеника свог повереништва ради расправљања о задацима повереништва, о плану рада и другим мерама за извршење задатака повереништва.

Члан 95

У мањим мећним народним одборима појединим гранама државне управе непосредно руководи претседник, односно секретар, према распореду који одређује извршни одбор. За обављање послова једне или више грана државне управе могу се образовати отсеци као помоћни апарат претседника, односно секретара. Остали чланови извршног одбора, према решењу извршног одбора, старају се за извршење одређених задатака, руководе предузетим радовима и обављају друге послове које им повери извршни одбор.

Члан 96

Народни одбор има своје службенике као административне и стручне сараднике у извршавању послова из своје надлежности.

Постављање државних службеника и друге службеничке односе у народним одборима регулише посебни закон републике.

Члан 97

Решење о службеничким односима за службенике у повереништву унутрашњих послова доноси извршни одбор народног одбора на предлог министра унутрашњих послова народне републике или у сагласности с њим, а у оквиру систематизације коју прописује министар унутрашњих послова народне републике.

Лични и материјални расходи повереништва унутрашњих послова обезбеђују се предрачуном министарства унутрашњих послова народне републике.

Г. Учешће народа у вршењу власти и у раду народних одбора

а) Зборови бирача

Члан 98

Зборови бирача сазивају се ради разматрања питања која се односе на живот места, града, реона или насеља и на рад њиховог народног одбора.

На зборовима бирача могу се расправљати и питања из надлежности виших државних органа.

Члан 99

У селима и мањим местима збор бирача одржава се за цело село односно место, а у већим местима, градовима и реонима збор бирача одржава се за једну или више изборних јединица.

Зборове бирача сазива према потреби, а најмање једанпут у два месеца, извршни одбор на-

родног одбора. Збор бирача одржаће се и кад то затражи једна петина бирача у месту, односно у одговарајућој изборној јединици, предлагајући народном одбору дневни ред.

Збором руководи претседништво које бира збор бирача.

Члан 100

Народни одбор места, града, реона и насеља дужан је да сам или на захтев бирача изнесе на расправљање на збору бирача целокупну своју делатност или поједина питања.

На збору бирача одборници полажу рачун о свом раду.

Члан 101

Право учешћа у раду збора бирача имају сви бирачи места; односно јединице у којој се држи збор бирача.

На збору бирача води се записник.

Члан 102

Народни одбор места, града, реона и насеља дужан је да на својој наредној седници расправља и одлучује о закључцима збора бирача на основу извештаја који му подноси извршни одбор. У случају да народни одбор сматра да се закључци збора бирача односе на питања из надлежности виших органа упућује их вишем народном одбору, односно президијуму народне скупштине народне републике. Ако сматра да су закључци збора бирача незаконити или неправилни, обаве-

стиће виши народни одбор, који ће о томе до-
нети решење и обавестити народни одбор.

Народни одбор подноси на наредном збору би-
рача извештај о својим закључцима и предузетим
мерама.

б) Савети и комисије грађана

Члан 103

У циљу успешног извршавања локалних и оп-
штих задатака и непосредног учешћа грађана у
локалној управи образују се при извршним одбо-
рима савети грађана. У ове савете делегирају
своје претставнике масовне народне организације,
установе и предузећа која се налазе на подручју
народног одбора. Чланови ових савета могу бити
и поједини грађани које именује извршни одбор.

Савет грађана припрема и предлаже извршном
одбору и надлежном поверенику доношење ре-
шења и предузимање мера и учествује у извр-
шавању одређених задатака и послова.

На челу сваког савета грађана стоји повереник
одговарајуће гране управе или друго лице које
одреди извршни одбор.

Члан 104

Извршни одбори могу образовати комисије
грађана, којима се поверава извођење појединих
послова на подручју привреде, културе и кому-
налне изградње.

Чланове комисије именује извршни одбор из
реда одборника и грађана.

За извршење ових задатака комисије грађана могу образовати групе грађана по установама, предузећима и сл.

ЧЕТВРТИ ДЕО

НАЗИВ, СЕДИШТЕ И ПЕЧАТ НАРОДНОГ ОДБОРА

Члан 105

Сваки народни одбор има свој службени назив.

Назив месног народног одбора гласи: „Месни народни одбор — (име места)“. Ако у име места улазе имена два села, у назив народног одбора улазе оба имена, а испод назива исписује се и име седишта одбора.

Назив народног одбора града, среза и области гласи: „Народни одбор града, среза, односно области (име града, среза, односно области)“. Назив среског и обласног народног одбора садржи и име седишта народног одбора.

Назив народног одбора градског реона гласи: „Народни одбор (редни број или назив реона и име града коме реон припада)“. Назив народног одбора насеља гласи: „Народни одбор насеља (име насеља и име града коме насеље припада)“.

Назив народног одбора мора бити на језику поједине народне републике. Ако у административно-територијалној јединици живе у знатном броју становници који припадају некој националној мањини, назив народног одбора садржаће и назив на језику те националне мањине.

Члан 106

На згради народног одбора налази се натпис који мора садржати назив народног одбора, име народне републике и грб народне републике.

Сваки народни одбор има свој печат који садржи назив народног одбора и име и грб народне републике. Натпис и печат месног народног одбора и народног одбора града у саставу среза садржи и име среза на чијем се подручју месни народни одбор налази.

ПЕТИ ДЕО

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 107

До доношења закона народних република о народним одборима прописи овог закона непосредно ће се примењивати на целој територији Федеративне Народне Републике Југославије.

Члан 108

До доношења прописа о административном поступку народни одбори примењиваће у административном поступку следећа начела:

1) За вођење административног поступка у првом степену надлежан је срески односно градски (реонски) народни одбор, уколико није прописима надлежних органа изрично одређена првостепена надлежност других народних одбора или виших државних органа.

2) Административни поступак води надлежни повереник или други надлежни члан извршног од-

бора, а одређени службеник само по посебном овлашћењу извршног одбора.

3) У административном поступку странке морају бити саслушане а њихове изјаве и захтеви кратко унети у записник, уколико закон за посебне случајеве не одреди друкчије. Само у случају кад се уредно позване странке не одазову позиву поступак се може спровести у њиховом отсуству.

4) О сваком захтеву странке мора се донети решење. Решење донето у административном поступку садржи пропис на основу кога је доњето, а по потреби и образложење. Решење мора бити образложено кад се захтеву странке не удовољава. Решење мора садржати и упућивање на право жалбе.

5) Решења у административном поступку доноси надлежни повереник или други надлежни члан извршног одбора, уколико законом или уредбом, односно у пословима локалног делокруга одлуком народног одбора, није изрично предвиђено да решење доноси извршни одбор или други орган.

Код месних народних одбора који немају повереништва решења у административном поступку доносе заједнички претседник и секретар, уколико законом или уредбом није друкчије прописано.

6) Рок за доношење решења у административном поступку износи тридесет дана, уколико није друкчије прописано.

7) Против решења донетих у административном поступку странка има право жалбе.

Жалба се улаже, уколико законом или уредбом није друкчије одређено, у року од осам дана од дана пријема решења.

Решење по жалби мора бити донето, уколико није друкчије одређено, најдоцније у року од тридесет дана.

8) По жалби против решења извршног одбора решава у другом степену извршни одбор вишег народног одбора, односно надлежни министар владе народне републике.

9) По жалби против решења повереника народног одбора решава у другом степену одговарајући повереник извршног одбора вишег народног одбора, односно надлежно министарство (комисија, комитет) народне републике. У случају кад је решење повереника донето на основу прописа издатих од стране самог народног одбора, по жалби решава у другом степену извршни одбор истог народног одбора, а код месних народних одбора који немају повереништава по жалби против решења председника односно секретара решава у другом степену месни народни одбор.

Законом и уредбом може се предвидети да по жалби против решења повереника у пословима локалног делокруга народног одбора решава у другом степену његов извршни одбор.

10) Жалба одлаже извршење решења уколико законом или уредбом није друкчије прописано.

Решење другостепеног органа по жалби је коначно.

11) Извршна решења у административном поступку извршује, по правилу, онај орган који је

донео решење у првом степену, уколико није друкчије прописано.

Члан 109

Влада народне републике доноси прописе о администрацији и унутрашњем пословању народних одбора и њихових органа и установа.

Влада ФНРЈ може издати општа начела за ове прописе.

Члан 110

Даном ступања на снагу овог закона престају важити сви прописи који су у супротности с његовим одредбама.

Члан 111

Овај закон ступа на снагу петнаестог дана по објављивању у „Службеном листу Федеративне Народне Републике Југославије“.

РЕГИСТАР

(Арапски бројеви у загради означају чтанове — ван заграде стране, римски бројеви ставове (одељке), а бројеви испред којих стоји скраћеница т. означају тачке)

А

Административни поступак — ко је надлежан у првом степену (108, т. 1) 66; ко га води (108, т. 2) 67; саслушавање странака (108, т. 3) 67; доношење решења и његова садржина (108, т. 4) 67; ко доноси решења (108, т. 5) 67; рок у коме се доносе (108, т. 6) 67; жалба против решења — в. жалба; решавање по жалби (108, т. 8—10) 68; извршење решења (108, т. 11) 68

Административно територијалне јединице — које јединице постоје (1—II) 6; становници а. т. јединица (1—II) 6; подручја (2) 7

Администрација — доношење прописа општих начела о администрацији (109) 69

Акти — које а. доносе ИО-и, њихово потписивање и објављивање (59) 47; које а. доносе ИО-и, њихово потписивање и објављивање (81) 55; поништај и укидање а. ИО-а (43) 49; обустављање а. (43-III) 49, (83 т. 6) поништај и укидање а. ИО-а и повереника (44) 49; поступак у случају обустављања, подношење примедба (45) 40; приговор у погледу законитости поништења и укидања (46) 41; садржина решења о обустављању, поништењу и уки-

дању (47) 41; поништај, укидање и измена а. адм. поступку (49) 41—42; поништај и укидање а. нижих НО-а (58, 14) 46; а. нижих ИО-а (83, т. 5) 56; обустављање а. свог ИО-а (58, т. 15) 46

Амбуланте — в. народно здравље; сточне а. — в. пољопривреда

Анкетне комисије — кад се образују (66-IV) 50

Апарат — изградња а. НО-а (25, т. 29) 17; надзор над радом а. (25, т. 18) 6; в. управни апарат

Б

Бирачи — одговорност НО-а и одборника пред бирачима (7) 8; право опозивања (7) 8

Болнице — в. народно здравље

Братство и јединство — њихово учвршћивање (25, т. 31) 18

Буџет — ко га доноси (18) 11, (58, т. 6) 46; доношење и извршење — МНО (31-I, т. 2) 20; СНО (33-I, т. 2) 25, ОНО (38-I, т. 2) 33; предлог буџета (83-I, т. 3) 56

Бунари — коришћење и одржавање б. — МНО (31-III, т. 14) 23, СНО (33-III т. 13) 28

В

Варошица — в. место

Верификација мандата — после верификације мандата одборници полажу заклетву (61) 48.

Верификациона комисија — бира се на првом састанку НО-а, њени задаци (61-I) 48

Влада НР — права и дужности владе и њених чланова према НО-има: опште руководство, надзор и помоћ (41-II), 39, обустављање аката НО-а (43-III) 39, поништај и укидање аката ИО-а и повереника (44-III) 40, решавање сукоба надлежности између ИО-а (52-II) 43; влада доноси прописе о организационим јединицама НО-а (91) 60 и о администрацији и унутр. пословању НО-а (109) 69

Влада ФНРЈ — уредбом в. могу се оснивати органи при НО-има (10-III) 9; доноси општа начела о администрацији и унутрашњем пословању НО-а (109-II) 69

Водовод — в. комунална изградња

Г

Галерије — в. култура

Генерални план — в. комунална изградња

Главни извршни одбор Народне скупштине АПВ — права и дужности у односу на НО-е на његовом подручју (53) 43

Гласање — тајност гласања на изборима за НО-е (1-II) 6

Град — образовање НО-а у граду (12-I) 10; поједини г. могу се издвојити из среза (12-II) 10; издвајање г. из области (12-IV) 10; који имају реоне (13-I) 10 односно градска насеља (13-II) 10; уређење г. (25, т. 15) 15; културно повезивање г. са селом (25, т. 30) 17

Градски НО — за НО града у саставу среза в. тај појам

Градски НО града ван састава среза — где се образује (12) 10; има право управљања државним зградама и земљиштима (19) 11; надлежност у локалном делокругу (34) 30—32, надлежност главних градова нр. (36) 32; надлежност НО-а рејона и насеља и како се она утврђује (37) 32—33; на које се време бира (54-II) 44; бројни састав (56) 45; управни апарат — в. тај појам; служба за правну помоћ (93) 60; како гласи његов назив (105) 65

Грађани — подношење претставки за поништај аката (48) 41; в. права грађана

Грађанска стања — вођење података о грађанским стањима (25, т. 23) 16

Грађевински објекти — одређивање места (33-III, т. 6) 28

Грађевинска предузећа — в. предузећа

Гробља — в. комунална изградња

Група — в. организационе јединице

Д

Дажбине — одређивање и располагање (20) 11; установљивање месних дажбина (58, т. 11) 46; в. месни самодопринос

Делокруг — в. локални односно општи делокруг

Демократизам — чување и развијање демократизма у НО-а (25, т. 25) 17

Димничарска служба — организовање и регулисање с. — МНО (31-III, т. 13) 23; и СНО (33-II, т. 7) 35

Дирекција — в. организационе јединице

Дисциплинска комисија — избор (58, т. 13) 46; задаци и састав (72) 52; може привремено удаљити одборника од дужности (73) 52; доноси решења о дисциплинским мерама против одборника (74-II) 53 и о накнади штете (75-II) 53

Дисциплинска одговорност одборника — одговорност за повреде реда на седници (63-II) 49; одговорност за повреду службене дужности (71-III) 52; ко расправља повреде одборничке дужности (72) 52; које се дисциплинске мере могу изрећи против одборника (73) 52; привремено удаљење одборника од дужности (73-III) 52; покретање дисциплинског поступка (74-I) 53; жалба против решења о дисциплинским мерама (74-II) 53

Дисциплински суд — д. с. Мин. унутрашњих послова н. р. може расправљати повреде дужности повереника унутрашњих послова (72-II) 52

Друштвене организације — сарадња и помоћ у њиховом раду (25, т. 19) 16; могу подносити претставке за поништај аката (48) 41

Е

Економије — подизање (25, т. 9) 14
 Економска основа НО-а (17—24) 11—13
 Електрична енергија — регулисање њене употребе —
 МНО (31-III, т. 10) 23, СНО (33-III, т. 9) 28
 Електричне централе — в. комунална изградња
 Електростанице — в. комунална изградња
 Елементарне непогоде — мере против елементарних
 непогода в. комунална изградња

Ж

Животни стандард — подизање животног стандарда
 (25, т. 10) 15
 Жалба — ж. против решења дисциплинске комисије
 (74-II) 53; ж. против решења о накнади штете у
 дисц. поступку (75) 53; ж. у административном по-
 ступку: право странке на жалбу (108, т. 7) 67—68,
 рок за улагање и доношење решења по жалби
 (108, т. 7) 67—68, ко решава по жалби против ре-
 шења НО-а (108, т. 8) 68, ж. повереника (108, т. 9)
 68, да ли ж. одлаже извршење (108, т. 10) 68, ре-
 шење другостепеног органа по жалби је коначно
 (108, т. 10) 68
 Жиропађа — в. локална привреда

З

Завршни рачун — одобравање з. рачуна (58, т. 6) 46;
 утврђивање предлога з. рачуна (83, т. 3) 56
 Задаци — основни задаци НО-а (25) 13—18; за поје-
 дине задатке в. одговарајући појам (нпр. инду-
 стрија локална, пољопривреда итд.)
 Задруге — в. земљорадничке, занатске, односно потро-
 шачке задруге; снабдевање задруга сировинама и
 материјалом — МНО (31, II, т. 8) 21, СНО (33,
 II, т. 8) 27

- Зајмови** — закључивање з. (58, т. 9) 46
- Заклетва одборника** — полагање и текст заклетве (61) 48
- Закључци** — како се доносе закључци НО-а (65) 49 и ИО-а (80-I) 55
- Закон** — ступање на снагу закона (111) 69; примењивање закона на целој територији ФНРЈ (107) 66
- Закони народних република** — н. р. донеће своје законе о НО-има (107) 66
- Заменик претседника заседања** — в. претседник заседања
- Занатске задруге** — в. занатство
- Занатство** — оснивање држ. занатских радњи, помагање занатских задруга и радионица (25, т. 12) 15; организовање занатске радности (31-II, т. 6) 21; предузећа за снабдевање занатских задруга и занатлија материјалом (33, II, т. 11) 27
- Записници** — достављање записника седница НО-а и ИО-а (51) 43; ко води и потписује записник седница ИО-а (80-III) 55
- Записничар** — бира се за свако заседање (62-I) 48
- Заседање** — сазивање заседања НО-а у случају разрешења ИО-а (50-II) 42; редовна и ванредна заседања (60) 47—48, ко их сазива и у ком року (60) 47—48; избор верификационе комисије и верификација мандата (61) 48; полагање заклетве одборника (61) 48; претседник заседања, заменик и записничар (62) 48—49; пословник за рад на заседањима (63) 49; припремање заседања и руковођење седницама (62-II и III) 49
- Зборови бирача** — доносе закључак о месном самодоприносу (31-I, т. 6) 20, питања која з. б. расправљају (98) 62; како се одржавају (99-I) 62; ко их сазива, у којим роковима и ко њима руководи (99) 62—63; претседништво збора (99-II) 63; питања која се морају изнети на збору, полагање рачуна

од стране одборника (100) 63; учешће у раду з. б. (101-I) 63; записник о раду (101) 63; обавеза НО-а да расправља о закључцима збора бирача (102) 63—64

Зграде — управљање зградама (19) 11, — МНО (31-I, т. 3 и 7) 20, СНО (33-I, т. 3) 25

Здравље — в. народно здравље

Здравствено просвећивање — в. народно здравље

Земљишта — однос према подручју места и града (16) 11; управљање земљиштима (19) 11; додељивање пољопривредних земљишта — СНО (33-I, т. 8) 26, ОНО (38-I, т. 7) 33—34

Земљорадничке задруге — помоћ земљорад. задругарству (25, т. 7) 14

И

Избори — како се врше избори НО-а, опште, једнако и непосредно изборно право, тајно гласање (1-II) 6; расписивање избора у случају распуштања НО-а (50-IV) 42; ко бира НО-е и трајање њиховог мандата (54) 44; ко има право бирања и да буде бирач (55-I) 44; изборне јединице (55-III); расписивање избора (83-I, т. 8) 56; избор НО-а — в. извршни одбор

Изборно право — в. избори

Извршење решења — ко извршује решења у адм. поступку (108, т. 11) 68—69; одлагање извршења (108, т. 10) 68

Извршни одбор — НО врши послове и преко ИО-а (4) 7, (57) 46; како врши послове из своје надлежности (5-II) 8; подређеног вишем ИО-у, односно влади н. р. и њеним министарствима (42) 39; право виших ИО да поништавају и укидају акте нижих ИО-а (44) 40, (83-I, т. 5) 56 и да обустављају акте нижих НО-а (43-III) 39, (83-I т. 6) 56 — в. акти; право вишег ИО-а да разреши нижи ИО (50-III) 42; постављање привременог ИО-а (50-III) 42; ИО сазива заседања НО-а (60) 47—48, (83-I,

т. 9) 56; има право покретања дисц. поступка против одборника (74-I) 53; ИО — извршни и управни орган НО-а (78) 54; избор, разрешавање, одговорност НО-у (78) 54; састав (79) 54—55; сазивање седнице; доношење закључака (80) 55; доношење свог пословника (83, т. 10) 56; НО извршује и примењује прописе, дондси наредбе, упутства и решења (81) 55; послови које врши (82) 56; искључива надлежност ИО-а (83) 56—57; докле остаје на дужности (84) 57; расписује изборе за свој НО (83-I, т. 8) 56; предлаже оснивање, спајање и престанак предузећа и установа (83-II, т. 7) 56; одлучује о унутрашњој организацији и раду повереништава (83-I, т. 11) 56; поставља руководиоце предузећа и установа (83-I, т. 12) 57; сазива зборове бирача (99) 62—63; **Чланови ИО-а:** дужни су одговарати на питања одборника (68-II) 50; дисциплински одговарају за повреду дужности (72) 52; дисциплинске мере које се против њих могу изрећи (смењивање, привремено удаљење од дужности и др.) (73) 52; разрешавање (78) 54; могу тражити сазивање седнице ИО-а (80-II) 55 и изношење појединих предмета пред ИО (83-III) 57; код МНО-а — обављају послове које им повери ИО (55) 61; воде адм. поступак и доносе решења (108, т. 2 и 5) 66—67

Имунитетско право — и. право одборника (69) 51.

Индустрија локална — њено подизање и унапређење (25, т. 4) 14; индустриска предузећа — МНО (31-II, т. 1) 20, СНО (33-II, т. 1) 26, ГНО (34-II, т. 1) ОНО (38-II, т. 1) 34

Испаша — регулисање и. (31-II, т. 11) 21

Јавна места — њихово коришћење — МНО (31-VII, т. 4) 24, СНО (33-VII, т. 3) 30

Јавни ред и мир — чување унутрашњег реда и мира (25, т. 28) 17; одржавање реда и мира — МНО (31-VII, т. 2) 24, СНО (33-VII, т. 2) 30, ОНО (38-VII, т. 2) 37

Јавност — ј. седница НО-а (64-II) 49

К

Казне административне — прописују се само одлуком (59-II) 47

Камен — вађење камена — в. локална привреда

Канализација — в. комунална изградња

Комисије грађана — задаци к., ко именује чланове, (104) 64—65

Комисије пленума НО-а — у ком се циљу образују и које к. постоје (66) 49—50

Комисије у управном апарату НО-а — опште руковођење и усклађивање њиховог рада (82-II) 56; које комисије постоје (85-I) 57; које организационе јединице могу имати (91) 60; в. контролна комисија и планска комисија.

Комунална изградња — к. изградња и развијање к. газдинства (25 т. 3) 13; генерални и регулациони план — МНО (31-III, т. 1) 22, СНО (33-III, т. 1) 27, ОНО (38-III, т. 1) 35, ко их доноси (58 т. 8) 46, к. предузећа и установе (водовод, електроцентрале, електростанице, канализација и др.), к. објекти и службе МНО (31-III, т. 4) 22, СНО (33-III, т. 27) 27, ГНО (34 т. 2 и 6) 31, ОНО (38-III, т. 2 и 3) 35; старање о културном изгледу насеља, паркови, дрвореди (31-III, т. 5) 22; одржавање чиistoће у месту (31-III, т. 9) 23; употреба електричне енергије — МНО (31-III, т. 10) 23, СНО (33, III, 9) 28; станбене зграде, дозволе за њихово подизање, расподела станова, одржавање станбеног фонда (31-III, т. 11 и 12) 23, СНО (33-III, т. 10 и 11) 28; мере против пожара и елементарних непогода, димничарска служба МНО (31-III, т. 13) 23, СНО (33-III, т. 12) 28, ОНО (38-III, т. 7) 35; коришћење бунара, цистерни, извора — ИНО (31-III, т. 14) 23, СНО (33-III, т. 13) 28; гробља — МНО (31-III, т. 15) 23, ОНО (38-III, т. 9) 35

Комунални послови — в. комунална изградња

Контролна комисија — код којих НО-а постоји (85) 57, задаци, састав, и организација (90) 59—60; в. комисије у управном апарату

Кредитна предузећа — оснивање к. п. — МНО (31-II, т. 1) 20, СНО (33-III, т. 1) 26) ОНО (38-III, т. 1) 34

Култура — општа културна изградња (25, т. 16) 15; просветно-културне установе (домови културе, библиотеке, читаонице, народни универзитети, биоскопи, позориште, опера, галерија, штампарије, издавачка предузећа) (25, т. 16) 15, — МНО (31-IV, т. 2) 23, СНО (33-IV, т. 3) 29, ГНО (34-I, т. 9) 31, ОНО (38-IV, т. 3) 36; издавачка предузећа и штампарије — ГНО (34-I, т. 9) 31, ОНО (38-IV, т. 3) 36; културно-просветна удружења — МНО (31-IV, т. 3) 23, СНО (33-IV, т. 4) 29, ГНО (34-I, т. 9) 31, ОНО (38-IV, т. 4) 36; заштита споменика културе — МНО (31-IV, т. 7) 23, СНО (33-IV, т. 8) 29, ОНО (38-IV, т. 5) 36

Купатила — в. комунална изградња

Л

Лечилишта — в. народно здравље

Ловство — в. шумарство

Локална управа — учешће грађана у л. управи (103), 64; развијање облика непосредног учешћа народних маса у л. управи (26, т. 25) 17

Локални делокруг — НО-и имају у надлежности и послове л. делокруга (26-I) 18; како се утврђује надлежност у л. делокругу (27-I) 18; доношење прописа у л. делокругу (28-I) 19; в. надлежност; за поједине послове из л. делокруга в. одговарајући појам (нпр. месни самодопринос, комунална изградња итд.)

Локална индустрија — в. индустрија локална

Локални органи државне власти — НО-и као локални органи државне власти (увод-VI) 6, (1-I) 6

Локална привреда — развијање и одређивање правца њеног развоја (25, т. 1) 13; послови локалог делокруга у области л. привреде — МНО (31-II) 20—22, СНО (33-III) 26—27, ОНО (38-III) 34—35; коришћење пашњака, утрина, водопоја, мочила, каме-

на, песка, локалних испаша — МНО (31-II, т. 11) 21, СНО (33-II, т. 12) 27; коришћење локалних шума (38-III, т. 9) 35; за поједине задатке и послове л. привреде в. одговарајући појам (нпр.: сајмови, мелиорације итд.)

М

Мандат — трајање мандата НО-а (54) 44; престанак мандата одборника (77) 54

Мелиорације — извођење м. — МНО (31-II, т. 13) 22, СНО (33-II, т. 13) 27, ОНО (38-I, т. 10) 35

Месни НО — где се образује (11) 9; има право управљања државним зградама и земљиштима (19) 11; надлежност у локалном делокругу (31) 20—25, како се она утврђује (32) 25; на које се време бира (54-I) 44; бројни састав (56) 45; кад се образују повереништва (87) 58; управни апарат у МНО-а (95) 61; МНО-и и зборови бирача (99) 62 — 63, (100) 63, (102) 63—64; како гласи његов назив (105-I) 65

Месни самодопринос — расписивање и убирање (31-I т. 6) 20; одобравање разреза (33-I т. 7) 26; доношење прописа о разрезивању и убирању (38-I, т. 6) 33

Место — сачињава административно-територијалну јединицу (1-I) 6; образовање НО-а у м. (11-I) 9; уређење м. (25 т. 15) 15

Милиција — сеоска помоћна милиција (31-VII, т. 3) 24

Министар унутрашњих послова — в. министарство унутрашњих послова

Министарства — оснивање органа општесавезних и републичких министарстава при НО-има (10-III) 9; подређеност НО-а министарствима (42) 39; права и дужности министарстава н. р. према НО-има (41-II) 39; в. министарство унутрашњих послова

Министарство унутрашњих послова НР — оснивање његових органа при НО-има (10-III) 9; сагласност министра унутрашњих послова за именовање по-
Св. бр. 30

вереника унутрашњих послова (88) 58—59, његов предлог односно сагласност за постављење службеника у повереништву унутрашњих послова (97) 62; обезбеђење расхода тога повереништва у прорачуну министарства (87) 62

Мочила — в. локална привреда.

Н

Наводњавање — организовање и подизање уређаја за то — МНО (31-И, т. 12) 22, СНО (33-И, т. 13) 27, ОНО (38-И, т. 10) 35

Надзор — над стањем предузећа и установе на подручју НО-а (3-И) 7; и над радом апарата НО-а (25, т. 18) 16; н. ОНО над радом нижих одбора (39) 38; н. виших НО-а, президијума народне скупштине, владе н. р. и њених министарстава над радом НО-а (41) 38

Надлежност — н. НО-а у пословима локалног и општег делокруга (26-И) 18; н. за доношење прописа и мера (26-И) 18; како се утврђује н. у локалном (27-И) 18 и општем делокругу (27-И) 18; н. за доношење прописа у локалном (28-И) 19 и општем делокругу (28-И) 19; поверавање НО-има послова из надлежности виших органа (29) 19; н. у повећаним и сличним пословима (30) 19; сукоб надлежности (52) 43; послови искључиве надлежности пленума (58) 46; н. за вођење административног поступка (108, т. 1 и 2) 66—67, за доношење решења (108, т. 5) 67, за решавање по жалби (108, т. 8 и 9) 68 и за извршање решења у административном поступку (108, т. 11) 68

Надлежност у локалном делокругу — МНО-а и НО-а града у саставу среза (31) 20—25, како се она утврђује (32) 25 и (35) 32; СНО-а (33) 25—30; ГНО-а града ван састава среза (34) 30—33; рејонског НО-а (37-И) 32—33; НО-а градског насеља (37-И) 33; обласног НО-а (38) 33—37

Назив — службени назив НО-а (105) 65

Накнада штете — одговорност одборника за накнаду штете (75) 53; кад о накнади штете решава дисциплинска комисија (75-II) 53

Наредбе, упутства и решења — достављање вишем органу (51) 43; кад их доносе НО-и, ко их потписује, њихово објављивање (59) 47; кад их доносе ИО-и, ко их потписује, објављивање (84) 55 (83-I, т. 1) 56

Народ — в. учешће народа у вршењу власти

Народна одбрана — остваривање војне обавезе и послови народне одбране (25, т. 28) 17

Народна скупштина АПВ — врши на свом подручју права и дужности ОНО-а (40-II) 38; права и дужности према НО-има (53) 43

Народни одбори — НО-и органи власти државе радног народа (увод-I) 5; НО-и локални органи државне власти (1-I) 6; руководе привредном, социјалном и културном изградњом свог подручја (3-I) 9; имају право претресања питања из надлежности виших органа (3-II) 7; како врше послове из своје надлежности (4) 7, (57) 45—46; вршеће власти и доношење опшних прописа (5-I) 7; обавеза НО-а да се ослањају на учешће народних маса и организације радног народа (6) 8; одговорност пред бирачима (7) 8; односи са вишим државним органима (9) 8; ИО-и највиши и једини органи државне власти у административно-територијалним јединицама (10-I) 9; руководе органима управе на свом подручју (10-I) 9; имају својство правног лица, ко их заступа (24) 13; права и дужности виших НО-а и виших државних органа према НО-има (41) 38—39; право виших органа на поништај, укидање и обуставу аката НО-а (43) 39, (44) 40, на распуштање НО-а и разрешавање ИО-а (50) 42; ко их бира и на које време (54, 55-I) 44; бројни састав (56) 45; искључива надлежност у пленуму (58) 46; назив (105) 65, натпис и печат (106) 66; в. заседање; в. комисије пленума НО-а

Народни одбор града у саставу среза — где се образује (12) 10; управљање државним зградама и земљиштима (19) 14; надлежност у локалном делокругу (31) 20—25, како се она утврђује (32) 25, давање нових послова у надлежност (35) 32; на које се време бира (54-I) 44; бројни састав (56) 45; кад се образују повереништва (87) 58; како гласи његов назив (105) 65

Народни одбор градског насеља — где се образује (13-II) 10; надлежност у локалном делокругу, како се она утврђује (37-II) 33; на које се време бира (54-II) 44; бројни састав (56) 45; кад се образују повереништва (87) 58; како гласи његов назив (105-IV) 65

Народни судови — избор судија и судија-поротника, помоћ судовима (25, т. 26) 17, (58, т. 5) 46

Народно здравље — подизање народног здравља, организација здравствене службе (25, т. 22) 16; здравствене установе: (амбуланте, болнице, диспанзери, лечилишта, опоравилишта, поликлинике, саветовалишта, санаторијуми, специјалне болнице, станице за хитну помоћ и санитарно-епидемиолошке установе МНО (31-V, т. 1 и 3) 24, СНО (33-V, т. 1 и 3) 29, ГНО (31-I, т. 10) 30, ОНО (38-V, т. 1) 36; хигијенске и санитарне мере и здравствено просвећивање МНО (31-V, т. 2 и 3) 24, (33-V, т. 1 и 2) 29, ОНО (38-V, т. 2) 36; јавни хигијенски објекти (31-V, т. 2) 24; спречавање болести МНО (31-V, т. 3) 24, СНО (33-V, т. 3) 29, ОНО (38-V, т. 3) 36; асанациони радови (31-III, т. 8) 22

Насеља — радничка и др. н. (11-I) 9; градска н. (13-III) 10 — в. НО градског насеља; в. место

Натпис — на згради НО-а и шта он садржи (106) 66

Националне мањине — спровођење у живот права н. мањине (25, т. 31) 18

Обласни НО НО-а АКМО — права и дужности према НО-има на његовом подручју (53) 43

Обласни НО — где се образује (15) 10; потврђивање статута нижих НО-а (8-III) 8; одређивање значаја месних предузећа и установа (21-II) 12, прено-

шење права управљања њима (22) 12; надлежност у локалном делокругу (38) 33—37; општа права и дужности (39) 37—38; има право распуштања МНО-а и НО-а града у саставу среза (50) 42; на које се време бира (54-II) 44; бројни састав (56) 45; састав ИО-а (79-I) 54; управни апарат в. управни апарат; како гласи његов назив (105) 65

Сбласни НО АКМО — врши на свом подручју права и дужности ОНО-а (40-II) 38; права и дужности према НО-има (53) 43

Обустављање аката — в. акти

Одборници — одговорност пред бирачима (7) 8 и свом НО-у (71-II) 52; одговорност за повреде реда на седници (63-II) 49; дужност присуствовања седницама и учествовања у раду НО-а (67) 50; право упућивања питања (68) 50; имунитетско право (69) 51; врше службу почасно и бесплатно (70-I) 51; плата и накнада трошкова (70) 51; за повреде одборничке дужности одговарају дисциплински (71-III) 52 — в. дисциплинска одговорност; материјална одговорност о. (75) 53; кривична одговорност о. (76) 53; престанак мандата (77) 54; смењивање и удаљење од дужности као дисциплинска мера (73) 52

Одводњавање — в. наводњавање

Одговорност — в. дисциплинска, материјална, односно кривична одговорност

Одељења — в. организационе јединице

Одлука — достављање о. вишим органима (54) 43; доносе се у пленуму (58, т. 2) 46, (59) 47; ко их потписује, њихово објављивање (59, IV—V) 47; утврђивање предлога о. (83-I, т. 4) 56

Односи НО-а — међусобни са вишим органима в. НО-има

Опера — в. култура

Опозивање — право бирача да опозову одборнике, кад је одборник опозван (55-III, IV и VI) 44—45

Опомена — дисциплинска мера о. (73-I) 52

Општенародна имовина — управљање о. имовином локалног значаја (17) 11; управљање зградама и непокретностима, одређивање намене о. имовине, располагање приходима и производима из ње — МНО (31-I, т. 3—5, 7, 8) 20, СНО (33-I, т. 3, 4, 5 и 8) 25—26, ОНО (38-I, т. 3, 4 и 7) 33—34; додељивање зграда и пољопривредних земљишта на коришћење — МНО (31-I, т. 7) 20, СНО (33-V, т. 8) 26, ОНО (38-I, т. 7) 33—34

Општесавезна министарства — в. министарства

Општи делокруг — послови о. делокруга у надлежности НО-а (26-III) 18; како се они одређују (27-III) 18; надлежност у првом степену, у пословима о. делокруга (27-III) 18—19; доношење прописа у општем делокругу (28-II) 14

Органи управе при НО-има — како се и за које послове оснивају (10-III) 9

Организација НО-а — јачање организације НО-а и изградња апарата (25, т. 29) 17

Организације радног народа — обавеза НО-а да се у свом раду ослањају на њих (6) 8

Организационе јединице — које се организационе јединице могу образовати у повереништвима, комисијама и секретаријату (91) 60

Основни задаци — в. задаци

Оставка — уважавање оставке одборницима (77) 54

Отсеци — в. организационе јединице

П

Пашњаци — в. пољопривреда

Печат — има га сваки НО, шта садржи (106) 66

Песак — вађење п. — в. локална привреда

Пијаци — организовање п. и рад на њима (31-III, т. 9) 21

План — в. привредни, генерални, односно регулациони план

Планска комисија — код којих ИО-а постоји (85) 57; задаци, састав и организација (89) 59

Пленум — вршење послова у пленуму ИО-а (57) 45-46; искључива надлежност п. (58) 46; само пленум доноси одлуке (54-I) 47, (58, т. 2) 46; п. бира ИО (78) 54, (58, т. 3) 46, решава по жалби против решења дисциплинске комисије (74-II) 53, расправља о закључцима збора бирача (102) 63; в. заседања

Потрошачко задругарство — помоћ развоју његове мреже (25, т. 9) 14

Повереник — повреде дужности п. унутрашњих послова може расправљати дисциплински суд министарства унутрашњих послова н. р. (72-II) 52; п. стоји на челу повереништва, ко га именује (88) 58; може тражити, спремити изношење предмета пред ИО (83-III) 37; сазива редни састанак службеника повереништва (94) 61; води административни поступак и доноси решења (108, т. 2 и 5) 66-67

Повереништва — опште руководство и усклађивање њиховог рада врши ИО (82-II) 56; код којих ИО-а постоје (85) 57; за које се гране управе оснивају, спајање и деоба п. (86) 58; кад се оснивају у МНО-има и ИО-има градова у саставу среза (87) 58; како се покривају расходи повереништва унутрашњих послова (97-III) 62; в. повереник

Подручја — в. административно територијалне јединице

Пожар — мере против пожара (31-III, т. 13) 23

Пожила — в. локална привреда

Позоришта — в. култура

Поништај аката — в. акти

Пољопривреда — социјалистички преображај п., подизање и њено унапређење, (25, т. 7 и 8) 14; пољопривредне установе п. станице, расадници, приплодне станице, машинске п. станице, силоси, сточне амбуланте, угледна добра, научно истраживачки заводи итд. и предузећа МНО (31-II, т. 1 и 2) 20

и 21, СНО (33-И, т. 2) 26, ОНО (38-И, т. 1 и 2) 34; сузбијање биљних болести и штеточина — МНО (31-И, т. 4) 21, СНО (33-И, т. 4) 26, ОНО (38-И, т. 4) 34; чување поља (31-И, т. 13) 22; коришћење пашњака и утрина МНО (31-И, т. 11) 21, СНО (33-И, т. 12) 27

Пољопривредна предузећа и установе — в. пољопривреда

Породилишта — в. народно здравље

Пословник — ко доноси пословник НО-а (58, т. 12) 46; (83-И, т. 10) 56 и шта он обухвата (63) 49

Потпретседник — који га НО-и могу имати (79-И) 54

Права грађана — спровођење у живот права грађана (25, т. 24) 16—17; помоћ у остваривању и њихова заштита — МНО (31-VII, т. 1) 24, СНО (33-VII т. 1) 30, ОНО (38-VII, т. 1) 37

Правно лице — НО-и као права лица, ко их заступа (24) 13

Предвојничка обука — старање о похађању п. обуке — МНО (31-IV, т. 5) 23, СНО (33-IV, 6) 29

Предузећа — одређивање значаја п. (21) 12; преносења права управљања њима, обезбеђење финансиских средстава (22) 12, (23) 12—13; помоћ савезним и републичким предузећима (25, т. 21) 16; надзор над п. општедржавног и републичког значаја (3-И) 7, пољопривредна, занатска, индустријска, комунална, трговачка, грађевинска, саобраћајна, угоститељска и др. предузећа — МНО (31-И, т. 1) 20—21, СНО (33-И, т. 1) 26, ГНО (34-И, т. 1) 31, ОНО (38-И, т. 1) 34; расподела добити п. — СНО (33-И, т. 6) 26, ОНО (38-И, т. 3) 4; предлагање оснивања, спајања и престанка (83-И, т. 7) 36; постављање руководиоца п. (83, т. 12) 57, (92-И) 60; заједничка п. НО-а (92) 60

Президијум народне скупштине н. р. — потврђује статуте (8-И) 8; одређивање значаја предузећа и установе (21, 22) 12; права и дужности према НО-има, опште руководство и надзор (41-И) 39; поништај и укидање аката (43-И) 39; распуштање

НО-а и разрешавање ИО-а (50) 42; решавање сукоба надлежности (52) 43; сазивање ванредних заседања НО-а (60-VI) 48

Прекршаји — п. се одређују и казне прописују само одлуком (59-III) 47

Прелазне одредбе — в. закон; в. административни поступак

Претседник заседања — кад се бира, права и дужности (62) 48—49

Претседник ИО-а — бира га пленум (58. т. 3) 46, права и дужности (79-III-IV) 54—55; дужан је одговарати на питања одборника (68-II) 50; према, сазива и руководи седницама ИО-а (79-III-IV, 80-III) 55; код мањих МНО-а руководи гранама управе (95) 61

Привреда — в. локална привреда

Приговори — на законитост акта о поништењу или укидању аката (46) 41

Привредни план — ко га доноси (18) 11; надлежност у области п. финансија — МНО (31-I) 20, СНО (33-I) 25, ОНО (38-I) 33; доношење и остваривање п. — МНО (31-I, т. 1) 20, СНО (33-I, т. 1) 25, ОНО (38-I, т. 1) 33, перспективни и годишњи план доноси пленум (48, т. 7) 46; утврђивање предлога п. (83-I, т. 2) 56

Приплодне станице — в. пољопривреда

Просвета — подизање п. (25, т. 17) 75; обезбеђење школских зграда, старање о обавезном похађању школе, течајеви за неписмене — МНО (31-IV, т. 1, 4 и 6) 23, СНО (33-IV, V, т. 5) 29; оснивање, надзор и стручна помоћ школама СНО (33—34, т. 1 и 2) 28—29, ОНО (38-IV, т. 1 и 2) 36; средње и специјалне стручне школе — в. школе, просветно-културне установе — в. култура

Путеви — изградња и одржавање п. — МНО (31-IV, т. 7) 22, СНО (33-III, т. 8) 28; ОНО (38-III, т. 5) 35

Р

- Радне снаге** — в. радни однос
- Радни народ** — спровођење политике савеза радног народа града и села (25, т. 3) 17; в. организација радног народа
- Радни односи** — заштита лица у радном односу, изградња радничких кадрова, укључивање радне снаге (25, т. 6) 14; распоређивање и стручно оспособљавање радне снаге — МНО (31-П, т. 10) 21, СНО (33-П, т. 10) 27, ОНО (38-П, т. 7) 34
- Радње** — отварање и затварање радњи, вршење услуга у њима — МНО (31-П, т. 14) 27, ОНО (38-П, т. 11) 35
- Расадници** — в. пољопривреда
- Расписивање избора** — в. избори
- Регулациони план** — в. комунална изградња
- Ред и мир** — в. јавни ред и мир
- Републички органи државне власти и управе** — како остварују своје задатке на подручју НО-а (10-1) 9
- Републичка министарства, предузећа и установе** — в. министарства, предузећа, односно установе
- Реон** — велики градови могу се делити на реоне (13) 10
- Реонски НО** — где се образује (13-1) 10; надлежност у локалном делокругу и како се она утврђује (37-1) 32—33, из које се време бира (54-П) 44; бројни састав (56) 45; управни апарат — в. тај појам (85—86, 88—91) 57—60; како гласи његов назив (105) 65
- Реферати** — в. организационе јединице
- Решења** — в. наредбе; шта садржи решење о постављању, поништењу или укидању аката (47) 41; решење о дисциплинским мерама против одборника (74-П) 53; решења о накнади штете од стране одборника (75) 53; решења у административном поступку — в. административни поступак
- Рибарство** — подизање и развој (25, т. 9) 14

С

Савезна министарства, предузећа и установе — в. министарства, предузећа, односно установе

Савезни органи државне власти и управе — како остварују своје задатке на подручју НО-а (10-II) 9

Савети грађана — где се образују, задаци и састав (103) 64

Саветовалиште — в. народно здравље

Сајмови — в. трговина

Самодопринос — в. месни самодопринос

Самоуправност — обезбеђење начела самоуправности у раду НО-а (увод-IV) 6

Санаторијум — в. народно здравље

Саобраћај локални — развијање саобраћаја (25, т. 4) 14; организовање и регулисање л. саобраћаја — МНО (31-III, т. 4) 22, СНО (33-III, т. 4) 28, ГНО (34-I, т. 8) 31, ОНО (38-III, т. 3) 25; комунални саобраћајни објекти — МНО (31-III, т. 2) 22, СНО (33-III, т. 3) 27—28, ОНО (38-III, т. 3) 35; саобраћајна и транспортна предузећа — СНО (33-II, т. 1) 26; ОНО (38-II, т. 1) 34; (38-III, т. 3) 35

Седнице — јавност седница НО-а (64) 49; доношење закључака на њима (65) 49, ко руководи седницама (62-III) 49, в. заседања, припремање, сазивање и руковођење седницама ИО-а (80-II), (79-III, IV) 55, записници седница (80-III) 55, доношење закључака на седницама ИО-а (80-I) 55

Секретар ИО-а — дужност одговарања на питања одборника (68-II) 50; права и дужности (79-III) 55; који ИО могу имати два секретара (79-I) 54; потписује наредбе, упутства и решења ИО-а (80-II) 55, води и потписује записнике седница (95) 61

Секретаријат — код којих НО-а постоји; његови задаци (85-III) 57

Сектор — в. организационе јединице

Село — в. место; кад се образује НО за више села (11-II) 10

Силоси — в. пољопривреда

Систематизација — с. службеника у повереништву унутрашњих послова (97--I) 62

Служба — в. организационе јединице (91) 60

Служба правне помоћи — код којих се НО-а образује, њени задаци (93), 60

Службена лица — однос с. лица према грађанима (25, т. 18) 15

Службеници — с. као административни и стручни сарадници НО-а, њихово постављење, службенички односи (96) 61; постављење службеника повереништва унутрашњих послова (97) 62; када с. воде административни поступак (108, т. 2) 66—67

Смењивање одборника — в. одборници

Снабдевање — снабдевање становништва (25, т. 9) 14; организовање с. МНО — (31-III, т. 5) 21; снабдевање предузећа, задруга и грађана сировинама и материјалом — МНО (31-III, т. 8) 21, СНО (33-III, т. 8 и 11) 27, ОНО (38-III, т. 5) 34

Социјално старање — социјално старање и заштита матера и деце (25, т. 20) 16; установе социјалног старања, деље јасле, вртићи, домови, деља летовалишта — МНО (31-VI, т. 1 и 2) 24, СНО (33-VI, т. 1 и 2) 29—30; збрињавање лица којима је потребна помоћ, регулисање социјалне помоћи из сопствених средстава — МНО (4-VI, т. 3 и 4) 24, СНО (33-VI, т. 3 и 4) 30, ОНО (38-VI, т. 3 и 4) 37

Спорт — в. фискултура

Срез — подручја која обухвата (14) 10

Срески НО — где се образује (14-I) 10; надлежност у локалном делокругу (33) 25—30; на које се време бира (54-II) 44, бројни састав (56) 45;

Управни апарат — в. тај појам; служба правне помоћи (93) 60; како гласи његов назив (105-II) 65

Стадион — в. фискултура

Станбене зграде — в. комунална изградња

Станови — регулисање расподеле станова (31-III) 23

Становници — с. административно територијалних јединица бирају НО-е (10-II) 6

Статистика — прикупљање података за општу статистику и вођење статистике за локалне потребе (25, т. 23) 16

Статут — ко га доноси, садржај и потврђивање (8) 8, (58, т. 1) 46; статутом се утврђује: надлежност НО-а (32) 25; (37) 32—35, број одборника са платом (70-III) 51; број чланова НО-а (79-II) 54—55

Судови — в. народни судови

Т

Течајеви за неписмене — в. просвета

Трговина — организовање трговинске мреже (25, т. 9) 14, СНО (33-III, т. 7) 26, ГНО (34, т. 4) 31, ОНО (38-III, т. 4) 34; оснивање трговинских предузећа — МНО (31-II, т. 1) 20, СНО (33-III, т. 1) 26, ГНО (34-I, т. 4) 31; ОН (38-II, т. 1) 34

Пијаци и сајмови — МНО (31-II, т. 9) 21, СНО (33-II, т. 9) 21, ОНО (38-II, т. 6) 34

Трговиште — в. место

Тужба за накнаду штете — т. против решења НО-а о накнади штете од стране одборника (75-II) 53

Туризам — унапређење т. (25, т. 11) 15; изградња туристичких објеката и излетишта — МНО (31-III, т. 6) 22; СНО (33-III, т. 14) 28, ОНО (38-III, т. 8) 35

У

Угоститељство — угоститељска предузећа (25, т. 11) 25; МНО (31-II, т. 1) 20—21, СНО (33-III, т. 1) 26, ГНО (34-I, т. 3) 31; ОНО (38-II, т. 1) 34

Удаљење одборника од дужности — в. одборници

Укидање аката — в. акти

Укор — дисциплинска мера у. против одборника (73-1) 52

Управа — в. организационе јединице

Управни апарат — који НО-и имају повереништва, комисије и секретаријат (85) 57; за које се гране управе оснивају повереништва, њихово спајање и деоба (86) 58; повереништва се могу образовати у НО-има градова у саставу среза и развијенијих места (87) 58; планска комисија (89) 59; контролна комисија (90) 54; организационе јединице у повереништвима, комисијама и секретаријату (91) 60; служба правне помоћи (93) 60—61; руковођење гранама управе у мањим МНО-има (95) 61

Управљање општеномниним имовином — в. општеномниним имовина

Упутства — в. наредбе

Установе — одређивање значаја, преношења права управљања, помоћи и надзор над савезним и републичким установама, заједничке установе, предлагање оснивања, спајања и престанка, постављања руководиоца — в. слговарајући појм код предузећа, пољопривредне установе — в. пољопривредне установе за забаву, разоноду и одмор (34, т. 5) 31

Учешће народа у вршењу власти — обезбеђење учешћа народа у вршењу власти (увод-III) 5; в. зборови бирача; савети грађана (103) 64; комисије грађана (104) 64

Ф

Финансије — надлежност у области финансија — МНО (31-1) 20, СНО (33-1) 25, ОНО (38-1) 33

Физичко васпитање народа — старање о физичком васпитању (25, т. 22) 16

Фискултура — изградња игралишта и стадиона — МНО (31-IV, т. 8) 24, СНО (33—34, т. 9) 29, ОНО (38-IV, т. 6) 36

Х

Хигијена — обезбеђење хигијене (25, т. 22) 16, хигијенске мере — в. народно здравље

Ц

Цене — одређивање цена производима локалне привреде — МНО (31-И, т. 7) 21, СНО (33-И, т. 5) 26, ОНО (38-И, т. 3) 34

Цистерне — в. бунари

Ч

Чистоћа — одржавање чистоће у месту (31-ИИ, т. 9) 23

Чланови владе — в. влада к. р.

Чланови НО-а — в. извршни одбор

Ш

Школе — подизање и одржавање школа (25, т. 17) 15, средње и специјалне стручне школе (34, т. 9) 31,

Штампарије — в. култура

Шумарство — чување и подизање шума, унапређење лова (25, т. 14) 15; управљање локалним шумама и ловиштима, оснивање шумских газдинстава — МНО (31-И, т. 3) 21, СНО (33-И, т. 3) 26, ОНО (38-И, т. 2) 24; одређивање реда коришћења и доношење прописа о месним шумама (31-И, т. 11) 21, ОНО (38-И, т. 9) 35

Approved For Release 2009/07/07 : CIA-RDP83-00415R008000010005-9

Дато у штампу
22 јуна 1949 године.

Штампа Југословенског штампарског предузећа, Београд

Approved For Release 2009/07/07 : CIA-RDP83-00415R008000010005-9

Approved For Release 2009/07/07 : CIA-RDP83-00415R008000010005-9

Approved For Release 2009/07/07 : CIA-RDP83-00415R008000010005-9